

UGANDA LÆRERVEJLEDNING

TIL 'BIIRA OG LEOPARDEN'

Oversigt over årets film

Find dem i Filmbanken i læreruniverset på 2024.u-landskalender.dk

FILM FRA DANIDA

Velkommen til Uganda (8 min.)

I denne film får I en spændende introduktion til livet i Uganda i byen og ude på landet. Filmen er oplagt at indlede forløbet med.

Her er Kampala (6 min.)

Oplev Ugandas hovedstad Kampala på nært hold. Se, hvordan man laver den populære street food 'rolex' og hvordan folk lever i storbyens fattige slumområder.

Landsbyen i bjergene (6 min.)

Her får I et unikt indblik i børns liv i en landsby ved foden af de grønne bjerge i vestlige Uganda. Kom med i skole og se, hvad børnene laver, når de har fri.

Ugandas natur og vilde dyr (5 min.)

Tag med på safari i Ugandas store nationalparker og oplev landets vilde og fantastiske dyreliv. Her finder I fx løver, giraffer, næsehornsfulge og bjerggorillaer.

Musikklubben i slummen (2 min.)

I et af Kampalas slumområder er børn og unge med i en særlig musikklub, hvor de spiller blæserinstrumenter.

Sjov vandkunst (1 min.)

En lille film om en mand i Ugandas bjerge, der har en helt specielt hobby: Vandkraft på den sjove måde!

Sådan giver du hånd (1 min.)

Uganderne giver hånd på en særlig måde. Lær det her.

Tæl til 10 på lukonzo (1 min.)

Et af stammesprogene i Uganda hedder lukonzo. Lær her, hvordan man tæller til 10.

Lær ord på lukonzo (1 min.)

Lær, hvordan man siger velkommen, tak og jeg elsker dig på lukonzo.

Anne Sofie Hammer om "Biira og leoparden" (4 min.)

Forfatteren fortæller selv om sine indtryk af Uganda og om hendes tanker bag årets bog 'Biira og leoparden'.

FILM FRA DR

DR Ramasjang:

Jagten på regnbuens eliksir (6 x 10-13 min.)

- Episode 1: Cirkus mister sin farve
- Episode 2: De magiske eliksirer
- Episode 3: Hr. Skæg får ondt i maven
- Episode 4: Mille bliver lille
- Episode 5: Elikshiren er tabt
- Episode 6: Bliver Ugandalf reddet?

Ny serie med Ramasjangs mest populære figurer, Hr. Skæg og Motor Mille, der pludselig må rejse til Uganda for at redde regnbuen. Denne gang får de på mystisk vis et brev fra Ugandalf, den røde farves vogter. Ugandalf er svækket, og for at redde ham og den røde farve i hele verden, skal de to venner på en hæsblæsende skattejagt rundt i Ugandas fantastiske natur for at samle alle regnbuens eliksirer.

Hvordan skal de finde eliksirerne? Og vil det lykkes dem at redde Ugandalf i tide? Heldigvis får Motor Mille og Hr. Skæg hjælp af Ugandas børn, der viser dem, at det er vigtigt at være gode venner – også med naturen!

DR: Årets sang

'Venner med natur' (2 min.)

Årets sang er med Motor Mille og Hr. Skæg. I kan også synge og danse med (se teksten i Opgave 27).

DR: Danseinstruktion til årets sang

'Venner med natur' (2 min.)

Ramasjangs dansecrew får en sjov udfordring, når 3 trin skal fortolkes med dans, der ender ud i én fed fællesdans. Rejs dig op og dans med, når kaninen og dansevennerne laver seje trin, som du kan danse til årets sang.

DR Ultra: Klassen – Bange for kryb (11 min.)

I denne episode af den nye Klassen-serie er Mads i et dilemma: Han er bange for kryb, men har sagt ja til at tage på sheltur med vennerne. Samtidig får han besøg fra sin kusine fra Uganda, som elsker natur og vilde dyr, og det gør Mads ekstra i tvivl. Overvinder han i sin frygt for ikke at gå glip af en oplevelse med sine venner?

FILM FRA WWF VERDENSNATURFONDEN

Mød Ugandas børn (14 x 1-2 min)

Her får I indblik i hverdagen for ugandiske børn tre forskellige steder i landet. De fortæller om deres hverdag og drømme, og I kommer bl.a. med dem hjem og i skole. De små film finder I både i lærernes filmbank og på hjemmesiden i temaet 'Ugandas børn'. De er også en del af miniforløbet om børneportrætter (se mere på side 43).

12-årige Courage bor i Rwenzori-bjergene:

- Courage viser sit hjem
- Courage går i skole
- Courage spiser frokost og spiller bold
- Courage henter vand og geder

11-årige Jania bor ved de store søer:

- Jania viser sit hjem
- Jania går i skole
- Jania hjælper med at lave frokost
- Jania renser fisk
- Jania sælger fisk på markedet

11-årige Daniel bor i den store provinsby:

- Daniel viser sit hjem
- Daniels mor laver søndagsfrokost
- Daniel leger og laver lektier
- Daniel cykler ned og handler
- Daniel cykler til sit yndlingssted

Årets projekt - for børn: Grønne skoler (4 x ca. 2 min.)

En sektion på hjemmesiden giver eleverne indblik i årets projekt, og hvorfor det er så vigtigt, at Ugandas børn lærer om naturen i WWF's 'Grønne skoler'. Vi hører børnene fortælle om klimaforandringerne i bjergene, hvor de bor. Vi er med dem i 'Grøn skole' og ude at plante træer og bambus – og vi ser, hvordan WWF's træbørnehaver fungerer.

- Asia og Matias: Klimaet i vores bjerge
- Matias: Vi planter træer i 'Grøn skole'
- Asia og Matias: Vores håb om fremtiden
- Kom med i WWF's børnehaver til træer

Se mere om børneportrætterne på side 43

BIIRA OG LEOPARDEN

LÆRERVEJLEDNING

Michael Larsen og Christian Vaabensted

Foto: Jeppe Gudmundsen-Holmgreen m.fl.

Layout: Anna Olesen

Redaktion: Christian Vaabensted

Velkommen til Uganda

Uganda ligger lige ved ækvator i det østlige Afrika. Landet har grænser til Kenya, Sydsudan, Tanzania, Rwanda og Den Demokratiske Republik Congo, men det har ingen kystlinje ud til havet. Til gengæld har det mange små og store søer, blandt andet Afrikas største sø, Victoriasøen. Søerne udgør næsten en femtedel af landets areal.

Uganda har en lang og i perioder voldsom historie bag sig. Der har været kongedømmer siden 1600-tallet. Det største og mest magtfulde af dem, Buganda, har lagt navn til landet, der først opnåede selvstændighed fra englænderne i 1962.

Siden fulgte årtier med diktatorer, bl.a. Idi Amin, der undertrykte store dele af befolkningen og stod bag utallige menneskers død. I dag har landet haft den samme præsident siden 1986.

Der er ca. 48 millioner indbyggere, men det er en af de yngste befolkninger i verden, og den vokser ca. 3 procent om året. Derfor kommer der markant flere ugandere i de kommende årtier.

Fattigdommen er stigende i disse år, bl.a. fordi Uganda samtidig presses af både klimaforandringerne og de over 1,7 millioner flygtninge, landet har taget imod fra nabolandene.

Uganda har smuk og rig natur. Der er skovklædte bjerge, et varieret dyreliv, floder og vandfald. Det fik i 1908 Winston Churchill til at benævne Uganda 'Afrikas perle'.

Langt de fleste ugandere lever uden for de store byer og ernærer sig ved mindre landbrug eller helt små jordstykker, og derfor er der i de senere år blevet ryddet skov med en hastighed, som er blandt de højeste i verden. Alligevel anses Uganda stadig som et af de mest biodiverse lande i verden, og det har flere dyrearter, der ikke findes andre steder på planeten.

Der er også stadig store mængder frugtbar jord i landet – og to årlige regnsæsoner. Det giver Uganda store muligheder inden for landbrug også i fremtiden.

Indhold

FAKTA OM UGANDA

- 2 Oversigt: Årets film
- 4 Velkommen til Uganda
- 6 Ugandas historie
- 11 Uganda i dag
- 19 Værd at vide om Uganda
- 23 Natur, geografi og klima
- 26 Dagligliv ved foden af Månebjergene
- 28 Årets projekt
- 30 Sådan arbejder WWF Verdensnaturfonden

VEJLEDNING TIL LÆREREN

- 32 Hurtigt overblik: Her er materialet
- 34 Intro: Sammensæt nemt et godt forløb
- 36 Grundforløbet i 10 trin
- 38 Fagmoduler: Dansk
- 39 Miniforløb til Dansk: Kommunikation
- 40 Fagmoduler: Billedkunst, Håndværk/design og Madkundskab
- 41 Fagmoduler: Natur/teknologi
- 42 Fagmoduler: Leg/bevægelse og Matematik
- 43 Miniforløb til Dansk og N/T: Arbejd med børneportrætter
- 44 Miniforløb til Dansk og N/T: Årets projekt – i børnehøjde
- 45 Intro: Fordelene ved web-værktøjerne
- 46 Trin for trin: Børnenes egen U-landskalender
- 48 Trin for trin: Fotohistorier
- 50 Her er opgavernes kompetencemål
- 51 FN's Verdensmål

Det dramatiske vandfald i Murchison nationalparken i det nordvestlige Uganda er med til at føde vand ind i Den Hvide Nil. Længere mod nord i Sudan mødes floden med Den Blå Nil fra Etiopien, hvorefter de sammen fortsætter som Nilen helt til Middelhavet.

Ugandas historie

Arkæologiske fund viser, at der har boet mennesker ved Victoriasøens bredder siden år 1000. Omkring år 1500 begyndte der at udvikle sig betydelige kongedømmer i området – bl.a. Buganda, Bunyoro, Toro og Ankole.

Kabakaernes Uganda

Kongedømmet Buganda var det største af dem, og det kan følges tilbage til begyndelsen af 1600-tallet. I de følgende århundreder ekspanderede det voldsomt, og Buganda-riket udviklede sig til et vigtigt centrum for handel i regionen. Det var fx velbesøgt af arabiske handelskaravaner på jagt efter slaver og elfenben.

Kongerne i Buganda kaldes kabakaerne, og de herskede i lige linje gennem hele 30 generationer. Ud fra deres paladser, deres hof og deres hære udøvede kabakaerne enevældig og til tider grusom magt over deres stat, som både blev rig og velorganiseret.

Kongerigerne i det område, vi i dag kender som Uganda, var dog ukendt land for europæerne indtil midten af 1800-tallet, hvor mysteriet om Nilens udspring trak de første opdagelsesrejsende til.

Stanley og de andre Niljægere

Siden 1600-tallet vidste europæerne, at den store flod Nilen, der løber som en livsnerve op gennem Sudan og Egypten, har to grene. De vidste også, at størstedelen af vandet kommer fra den gren af Nilen, vi i dag kalder Den Blå Nil – og at denne del udspringer i Tanasøen i Etiopien. Men det var en stor geografisk gåde, hvor den anden gren af Nilen kom fra – Den Hvide Nil.

I årene efter 1850 drog flere britiske opdagelsesrejsende til Østafrika for at følge vandvejene. Samtidig gav de nye britiske navne til regionens søer, vandfald og floder. Afrikas største sø fik den britiske dronning Victorias navn, mens hendes prinsgemal, Albert, måtte nøjes med at få en mindre sø opkaldt efter sig.

En af disse opdagelsesrejsende var John Hanning Speke. Han slog i 1862 fast, at Den Hvide Nil strækker sig flere tusinde kilometer ned i Østafrika og har sit udspring i Uganda ved Victoriasøen. Gåden var dog ikke

endegyldigt løst, for han manglede dokumentation for, at den enorme ferskvandssø ikke var forbundet videre til andre store søer, fx Tanganyikasøen i Tanzania.

Den dokumentation skabte journalisten Henry Morton Stanley i midten af 1870'erne, da han på sin ekspedition tværs over Afrika sejlede søen rundt – i sig selv en tur på over 3.000 kilometer.

Missionæerne dukker op

Med de opdagelsesrejsende fulgte også handelsfolk. Bugandas Kong Mutesa 1. ville gerne vide noget om de besøgendes guder. I 1872 bad han derfor om at få præster bragt til sit hof, og snart vrirlede det med anglikanske, katolske og muslimske missionærer.

Der udviklede sig hurtigt rivaliserende, lokale tros-samfund omkring hver af de tre retninger – og rivaliseringen udviklede sig til en voldsom krig.

Denne udefrakommende religiøse konflikt har endnu i dag betydning i Uganda. De politiske partier, der dominerede i striden efter Ugandas uafhængighed i 1960'erne, havde nemlig tætte forbindelser til henholdsvis anglikanere og katolikker. Og i 1970'erne var et af diktatoren Idi Amins hovedmål at islamisere Uganda.

Byttede med Helgoland

Mange europæiske stormagter var ivrige efter at få en bid af det frugtbare og velordnede kongedømme Buganda. I 1890 lykkedes det tyskerne at få kongen til at underskrive et dokument, der overlod beskyttelsen af området til Tyskland. Men Tysklands indflydelse i kongeriget varede kun kort – og her spillede et lillebitte stykke gammelt dansk land en vigtig rolle:

Nogle få måneder senere byttede tyskerne nemlig både Buganda, øen Zanzibar i Tanzania og adskillige andre afrikanske områder med englænderne mod at få Helgoland til gengæld – den lille, men strategisk vigtige ø i Nordsøen. Helgoland havde været en del af Danmark det meste af tiden siden middelalderen, men blev erobret af briterne i 1807 under Napoleonskrigene.

I 1894 erklærede den britiske regering Buganda for

et britisk protektorat. Briterne sad samtidig på magten i nabolandet Kenya og kontrollerede nu store dele af Østafrika. Og efter Tysklands nederlag i 1. Verdenskrig overgik også Tanzania til britisk protektorat.

Briterne erobrede, udviklede – og lavede 'del og hersk'

I de følgende år underlagde briterne sig gradvis større og større områder omkring Buganda, oftest ved at angribe de tilstødende kongedømmer militært.

Til sidst indlemmede de omkring 1. Verdenskrig store områder mod nord, blandt andet det, der i dag kendes som Karamoja. Nu havde Britisk Østafrika en størrelse, som briterne fandt passende. De trak landets nuværende grænser, og de gav det et nyt navn: Uganda.

Foto: Gave fra Russell E. Train

Den britiske journalist Henry Morton Stanley sejlede i midten af 1870'erne Victoriasøen rundt – en tur på over 3.000 km.

Under hele deres styre førte briterne en 'del og hersk'-politik mellem de oprindelige riger i Uganda. Det har trukket et spor af konflikter i landet helt op til i dag.

Briterne favoriserede især det gamle Buganda frem for andre dele af det nye land. Det var i Buganda, skole-systemet blev udviklet. Det var her, universitetet blev placeret, det var her, man uddannede embedsmænd, og her, at handel og landbrug voksede.

Det oprindelige Buganda – og andre kongedømmer i den sydlige del af Uganda – fik også delvist selvstyre og større rettigheder end andre dele af landet.

Som en modvægt rekrutterede briterne personel til hæren, fængslerne og politiet i de nordlige regioner.

Udviklingen af områderne i nord og øst af Uganda, hvor der traditionelt lever nomader, blev glemt, og de kom aldrig til at fungere som en integreret del af landet.

En vild idé: Jødisk stat i Uganda?

I begyndelsen af det 20. århundrede, mens briterne stadig styrede landet, foreslog den britiske regering at etablere en jødisk stat i Uganda. Ideen blev fremsat af den britiske koloniminister Joseph Chamberlain i 1903.

Baggrunden for forslaget var den stigende antisemitisme i Europa – som især var slem i Rusland, hvor pogromer (systematiske forfølgelser) havde skabt forfærdelige forhold for de jødiske samfund.

Forslaget blev dog mødt med blandede reaktioner.

Nogle i den zionistiske bevægelse støttede ideen om at finde en sikker havn for jøder i et frodigt land uden for Palæstina.

Andre insisterede på, at en jødisk stat kun kunne ligge i Palæstina, og de modsatte sig kraftigt forslaget. De mente, at det ville stjæle opmærksomhed og ressourcer fra deres mål om at etablere et jødisk hjemland i det Israel, som beskrives i det Gamle Testamente.

Forslaget blev sendt til yderligere undersøgelse, men modstanden blandt de fleste zionister var så stærk, at projektet blev opgivet få år senere.

Et frit Uganda opstår

I 1950'erne opstod der efterhånden så stærke krav om selvstændighed i mange afrikanske lande, at de ikke længere kunne overhøres. Det skete også i Uganda.

Kravet kom i første omgang fra den bugandiske

konge Mutesa 3., der ønskede, at Buganda skulle være en selvstændig, fri stat, som var løsrevet fra både briterne og Uganda.

Det medførte, at briterne fik ham afsat og tvang ham på flugt. Snart opstod dog politiske partier, der alle krævede frihed, og i 1962 blev Uganda endelig en selvstændig nation.

Milton Obote, der var søn af en fattig bonde fra nord, blev efter et demokratisk valg leder af Uganda.

Konflikten mellem Buganda og resten af landet fortsatte dog. Buganda var for stort til at ville underlægge sig et centralt styre, men for lille til selv at kunne sætte sig på magten i landet.

De voksende spændinger mellem Obote og Kong Mutesa kulminerede i 1966, da Obotes hær angreb Mutesas palads, jog ham i eksil og opløste kongedømmet Buganda. Derefter udnævnte Obote sig selv som Ugandas præsident for livstid.

Han gav militæret uindskrænket magt, forbød politiske partier, der var i opposition, og fængslede

studenter, advokater og journalister, som kritiserede forholdene i landet. Han benyttede også lejligheden til at skifte hærchefen ud.

Ny chef for militæret blev en major: Idi Amin.

Den berygtede diktator – Idi Amin

Idi Amin kom som de fleste ledende militærfolk fra den nordlige del af Uganda. I 1946 blev han indrullet i King's African Rifles (KAR), der var et regiment under den britiske kolonihær. Han var bl.a. med til at bekæmpe det voldsomme Mau Mau-oprør i Kenya fra 1952 til 1956. Han blev Ugandas hærchef i 1966.

Efterhånden som præsident Obotes konflikter med Buganda voksede, blev han mere og mere afhængig af at støtte sig til hæren for at opretholde magten.

Forholdet mellem Obote og Amin var dog ikke hjerteligt, og efter to mislykkede attentater mod Obote, begyndte han at betvivle Amins loyalitet. På vej til en konference i Singapore i 1971 beordrede Obote sin hærchef arresteret, men i stedet tog Idi Amin selv

Milton Obote sad på regeringsmagten i Uganda i to omgange. Fra 1966 til 1971 og igen fra 1980 til 1985. Han blev begge gange fjernet fra posten ved kup.

magten ved et statskup. Obote flygtede til Tanzania. Amin iscenesatte sig selv som patriot og samlende landsfader.

Han gav sig selv tilnavnet Big Daddy. Han gav sig dog også hurtigt i kast med at udrydde såvel politiske fjender som konkurrenter inden for sin egen hær. Og da Amin selv var muslim, begyndte han en forfølgelse af kristne – også selvom ca. 80 procent af befolkningen var kristne.

Udviste alle asiater fra Uganda

I 1972 rystede Idi Amin også verden ved at udstede et dekret om, at alle asiater i Uganda skulle forlade landet med 90 dages varsel.

Han mente, at de var udbyttere og årsag til fattigdommen og undertrykkelsen i Uganda. De fleste asiater var født og opvokset i landet som efterkommere af mennesker, som briterne havde hentet til Østafrika for at bygge den store jernbane, der skulle udvikle landet ved at forbinde Ugandas hovedstad Kampala med kystbyen Mombasa i Kenya.

Over 50.000 mennesker blev tvunget til at efterlade alt, hvad de ejede.

De efterladte ejendomme og forretninger blev fordelt blandt eliten og Idi Amins støtter og familie.

Denne og andre af Amins dispositioner (fx at nationalisere store dele af industrien og erhvervslivet samt en kraftigt øget offentlig sektor) lagde Ugandas økonomi i ruiner.

Idi Amins fald

Amins grusomheder og magtmisbrug udviklede sig grænseløst gennem hans otte år ved magten og blev et skræmmebillede verden rundt.

Enhver veluddannet ugander blev set som en trussel – og tilfældig terror, mord og mishandlinger prægede dagligdagen.

Man regner med, at mindst 300.000 mennesker blev dræbt i Amins regeringsperiode, mens tusinder af andre måtte flygte ud af landet. Idi Amin havde også store drømme om at udvide Uganda.

I 1978 angreb han Tanzania, hvis præsident ofte havde kritiseret Amins fremfærd.

Angrebet blev dog hurtigt slået tilbage, og den tanza-

Idi Amins berygtede styre i Uganda begynder i 1971, mens præsident Obote er bortrejst til et møde i Singapore. Da marcherer hæren ind i Kampala og tager magten. Det bliver starten på otte års grusomt regime.

niske hær støttet af eksil-ugandere invaderede Uganda og drev Amin i eksil i Libyen.

Libyens muslimske leder Muammar Gadaffi havde støttet Amin med tropper og våben.

Idi Amin vendte aldrig tilbage til Uganda, og han døde i 2003 i Saudi Arabien.

Amins diktatur blev dog ikke afløst af fred. De følgende år blev præget af skiftende magthavere, blodige stridigheder og overgreb på civilbefolkningen.

Obote vender tilbage

Obote vendte tilbage til Uganda i 1980 og blev atter valgt til landets nye leder. Ved dette valg opstillede også et lille nyt parti, der var ledet af Yoweri Museveni, som snart skulle få en kolossal betydning for Uganda. Partiet fik kun dog en enkelt plads i parlamentet ved valget, der blev gennemført i en atmosfære af svindel og trusler.

Obote blev aldrig lige så kendt og berygtet globalt som Amin, men hans anden periode ved magten, der varede i fem år, var mindst lige så blodig som Amins

regeringstid. Han hævnede sig blandt andet på Idi Amin ved at udslutte 30.000 mænd, kvinder og børn fra den stamme, som Amin tilhørte.

Obote blev i 1986 afsat af militæret.

Fred i syd, massakrer i nord

I årene under Obotes styre havde Museveni dannet en guerillahær, National Resistance Army, der nu fik afgørende indflydelse på magtspillet.

I 1986 indtog de Kampala og drev regeringshæren på flugt mod nord. Lederne med Museveni i spidsen var veluddannede og havde idealer om at skabe et nyt og bedre Uganda – befriet fra årtiers grusomheder og overgreb.

Først dannede de en overgangsregering, der skulle føre landet frem mod frie valg. Museveni ville skabe et 'græsrodsdemokrati', hvor lokalsamfundene i højere grad skulle involveres. Derfor måtte politiske partier ikke længere lade sig opstille til valg.

Forholdene i det sydlige Uganda ændrede sig hurtigt

og blev fredeligere, men den nordlige del af Uganda var stadig præget af konflikter og krigshandlinger, hvoraf en del blev udført af rester af Obotes hær, der flygtede og dannede løsrevne rebelgrupper.

Joseph Kony: Herrens Modstandshær

I 1987 dannede en gruppe oprørere en brutal guerillahær for at bekæmpe Ugandas regering.

Denne hær, Lord's Resistance Army (LRA), blev ledet af Joseph Kony, der udråbte sig selv til at være Guds talsmand. De ville af med Museveni og etablere en ny stat baseret på De 10 Bud. LRA terroriserede i mange år befolkningen i nord. De stod bag overfald, mishandling, tortur og bortførelse af mindst 25.000 børn, som de tvang til at blive børnesoldater eller blive tvangsgift med soldater i deres hær. Langt over en million mennesker blev internt fordrevne og måtte søge tilflugt i lejre.

Konys og LRA's brutale aktiviteter fortsatte hen over to årtier, inden de endelig blev tvunget ud af landet af soldater fra Den Afrikanske Union med opbakning fra amerikanske specialstyrker. Joseph Kony selv er aldrig blevet fundet og stillet for en domstol.

Musevenis tre årtier ved magten

De første år af sin regeringstid blev Museveni af mange anset som landets befrier og som en progressiv leder.

Uganda fulgte Verdensbankens og Den Internationale Valutafonds anbefalinger, og havde i 1990'erne årlige vækstrater, der overgik mange andre afrikanske lande.

På den ene side har Museveni fortsat skabt stabilitet og givet økonomisk vækst til landet.

Men på den anden side har hans regeringstid været præget af udbredt korrupsion, af en autoritær styreform og af menneskerettighedskrænkelser.

Det skete senest i 2023 med loven Anti-Homosexuality Act, der forbyder homoseksualitet og muligvis straffe helt fra bøder til fængsel på livstid eller dødsstraf.

I begyndelsen kundgjorde Museveni, at han ville sidde i højst to regeringsperioder, men han har stillet op til og vundet samtlige seks valg siden 1996. Ved alle valg har der været anklager om intimidering af politiske modstandere og valgsvindel.

Hans mange genvalg har krævet, at forfatningen blev ændret to gange. Først blev reglerne for, hvor mange perioder man kan være præsident, fjernet. Dernæst aldersgrænsen for, hvor gammel en præsident må være. Til det næste valg i 2026 vil han være 82 år.

I marts 2024 indsatte Museveni sin 48-årige søn Muhoozi Kainerugaba som leder af Ugandas militær. Der har været spekulationerne om, hvorvidt præsidenten søger at køre sønnen i stilling til valget i 2026.

Organisationen Invisible Children udgav filmen 'Kony 2012', der er opkaldt efter guerillalederen Joseph Kony. Målet var både at skabe opmærksomhed om uhyrlighederne og få fanget Joseph Kony. Det blev han dog ikke.

Popsanger udfordrer præsidenten

I 2017 trådte en ny figur ind på den politiske scene i Uganda: den 32-årige Robert Kyagulanyi Ssentamu, der også er kendt under sit kunsternavn Bobi Wine. Han har en stor fanskare blandt unge ugandere i byerne. Dels på grund af sine mange hits, der ofte handler om social uretfærdighed. Dels fordi han både har fået succes som kunstner og har gået på universitetet, selv om han er vokset op i et af Kampalas fattige slumområder.

Wine stillede op til valget i 2017 og blev valgt ind med et stort stemmetal. Han var rasende over, at præsidenten ville ændre forfatningen for at fjerne aldersgrænsen for præsidenter i Uganda. Ændringen blev dog stemt igennem i parlamentet.

Siden stillede Bobi Wine op til præsidentvalget i 2021. Valgkampen blev skudt i gang i 2020 under COVID-19-pandemien. Wine blev arresteret midt i et vælgermøde og fængslet for at overtræde coronareglerne, mens Musevenis regeringsparti uhindret afholdt deres vælgermøder. Det medførte gadekampe i Kampala med mange døds ofre.

I ugerne efter afbrød politiet flere andre vælgermøder for Bobi Wine, og lige før nytår blev Bobi Wine sat i husarrest. Han hævder også at været blevet slået og udsat for tortur.

Ved valget den 14. januar 2021 vandt Museveni med 59 procent af stemmerne, mens Bobi Wine fik 35 procent.

Uganda i dag

Uganda kæmper med store udfordringer på flere områder, der hænger tæt sammen – en stigende fattigdom, stigende arbejdsløshed, klimaforandringer og mange flygtninge fra nabolande i konflikt. Men det er også et land med vigtige ressourcer og muligheder.

Økonomien lider stadig under corona

I Uganda udgør landbrug ca. 25 procent af landets BNP, og det beskæftiger ca. 70 procent af den arbejdende befolkning. Langt de fleste af dem arbejder på ganske små familielandbrug.

Men en stor del af landets eksport udgøres af afgrøder som kaffe, sukkerrør og kakaobønner. Også andre varer som guld og forarbejdet fisk giver vigtige eksport-indtægter.

I årene inden COVID-19 oplevede Uganda stor økonomisk vækst, men pandemien slog økonomien kraftigt tilbage.

Den er nu på vej op igen, og væksten var på hele 4,6 procent i 2022. Men økonomien er slet ikke tilbage på samme niveau som før pandemien endnu.

Et olieeventyr på vej

Som noget helt nyt er Uganda nu på vej til at udvinde og eksportere råolie, som er fundet ved Hoima i den vestlige del af landet.

Olien skal føres gennem en over 1.400 kilometer lang, nedgravet rørledning til havnebyen Tanga i Tanzania. Det bliver verdens længste, opvarmede olierørledning.

Tilhængere af projektet argumenterer for, at olieeksporten vil booste Ugandas økonomi og komme befolkningen til gode, mens modstandere frygter for negative konsekvenser for klimaet, miljøet og biodiversiteten.

Vurderingen er, at der olie nok til eksport i 25 år.

Beskæftigelse

Uganda har en meget ung befolkning – men mangler i høj grad job og muligheder til dem.

Hvert år træder mere end 400.000 nye unge ind på arbejdsmarkedet.

Cykelsmeden på gaden er som mange andre ugandere tvunget til selv at skabe sig en måde at tjene til dagen og vejen på.

Men vurderingen er, at der kun skabes lidt under 60.000 nye formelle jobs i landet om året – altså langt fra nok til at beskæftige hastigt voksende gruppe af unge arbejdstagere. Derfor må langt de fleste af dem skabe sig et levebrød på det i forvejen meget store 'uformelle arbejdsmarked':

De kan blive fx daglejere i landbruget eller byggeriet, syersker og gadesælgere eller mekanikere, boda boda-chauffører (motorcykel-taxaer, som der er tusinder af i de store byer) og skopudsere.

Mange bliver også iværksættere, men uden at registrere virksomheden, fordi det er for dyrt, eller fordi registreringsprocessen er bureaukratisk og medfører for meget administration.

Dette uformelle arbejdsmarked er altså med til at opfange de mange, som af den ene eller anden grund

ikke kan få et formelt job. Det har dog mange ulemper, fx at de fleste uformelle job er usikre og dårligt lønnede – og at staten går glip af store skatteindtægter, som de mangler for at kunne udvikle landet.

Svært jobmarked for kvinder

På nogle måder er Uganda nået langt i ligestilling mellem kønnene.

Uganda har ratificeret den internationale konvention om afskaffelse af alle former for diskrimination mod kvinder (CEDAW).

Ugandas forfatning forbyder desuden generelt kønsdiskrimination, fastsætter minimumsalderen for ægteskab til 18 år og sikrer lige rettigheder mellem mænd og kvinder under ægteskab og skilsmisse.

Kvinder sidder også på 46 procent af sæderne i lokale

regeringsudvalg, de har 33 procent af pladserne i parlamentet, og 43 procent af ministerposterne er besat af kvinder.

Alligevel udelukker holdninger, tro og traditioner stadig ofte kvinder fra arbejdsmarkedet i praksis.

Det gælder især i landdistrikterne.

Ugandiske kvinders jobmuligheder udfordres også af, at de skal tage sig af børne- og ældrepleje, madlavning, hentning af vand m.m.

Desuden bliver ugandiske piger ofte gift og får børn i en tidlig alder – hele 24 procent af pigerne får børn, allerede når de er 15-19 år gamle.

Det sker bl.a., fordi de har ringe adgang til prævention og abort, som der stadig er betydelig modstand imod blandt mange i samfundet.

Derfor ender mange af disse helt unge piger med at

Formelt er der ligestilling mellem kønnene i Uganda. I praksis forhindrer tro og traditioner dog stadig mange kvinder i at deltage på lige vilkår på arbejdsmarkedet. Mange kvinder bliver også mødre i en meget ung alder.

Jesca er 17 år og bor med sin mor, far, tre søskende og deres små børn i et lille og fugtigt hus i et af Kampalas slumområder. I gyden, hvor huset ligger, har hun sin egen lille butik, hvor hun sælger lidt grøntsager og krydderier. De få penge, hun tjener, går til at betale hendes skoleuniform, bøger og skolepenge. Jesca er god til tal, og hendes drøm er at blive revisor og at kunne forsørge sin familie i fremtiden.

droppe ud af skolen – ofte på grund af social stigmatisering, mangel på børnepasning og dårlig økonomi. De må selv tjene penge til at klare sig.

Mange lever i stor fattigdom

Fattigdom er stadig et stort og udbredt problem i Uganda. I 2022 levede ca. 42 procent af uganderne i ekstrem fattigdom. Det vil sige, at de lever for under 2,15 US dollars pr. dag.

Uganda ligger derfor også på en plads som nr. 166 ud af 191 lande på FN's indeks over udvikling og velstand i verdens lande (HDI, Human Development Index). Fattigdommen er størst i landområderne.

I øjeblikket (2024) er fattigdommen desværre stigende, og derfor ser det ikke ud til, at Uganda vil kunne nå det første af FN's verdensmål: At afskaffe ekstrem fattigdom inden 2030.

Næsten gratis skole indtil 7. klasse

Fordi Uganda tidligere var et britisk protektorat, lægger strukturen i skolesystemet sig tæt op ad det engelske.

- **Pre-primary:** Børnehave og 0. klasse. Her kan børnene begynde, når de er tre år.
- **Primary:** Svarer til de første syv år af grundskolen i Danmark. Børnene starter i skole, når de er 6 år.
- **Lower-secondary:** Svarer til de sidste år af grundskolen i Danmark og starten af gymnasiet. De børn, der er dygtige nok og har råd, begynder i Lower-secondary, når de er 13 år.
- **Upper-secondary:** Overbygning, svarer til gymnasiet.

Skoleåret falder i tre terminer. Det begynder i februar og slutter i december. Den længste ferie er fra december til slutningen af januar.

I 2024 er der skemalagt 260 skoledage, hvilket er lidt mere end normalt, da man forsøger at hente ind på den skoletid, der gik tabt i forbindelse med nedlukningen under COVID-19.

I Uganda var skolerne lukket i næsten to år, så mange børn har et stort fagligt efterslæb.

Undervisningen i de ugandiske folkeskoler er gratis indtil 7. klasse. Derfor sker der også et markant fald

i antallet af elever på lower secondary-niveauet, for derfra og opad skal betales skolepenge.

Oveni er der en række 'skjulte udgifter' til skoleuniformer, kladdehæfter og blyanter, og den udgift er for stor for mange ugandiske familier.

Men skolegangen lider også generelt under, at der mangler mange lærere, at lærerne er dårligt lønnede, og at undervisningskvaliteten ofte er lav.

Uganda tager hånd om mange flygtninge

Mens Uganda i dag er et relativt fredeligt land, så raser konflikter og borgerkrige i flere af nabolandene.

I Sydsudan udbrød en borgerkrig i 2013, og i Den Demokratiske Republik Congo har en konflikt mellem oprørsgrupper og hæren stået på i årtier. Begge konflikter har kostet mange menneskeliv og sendt endnu flere på flugt.

Det betyder, at Uganda er vært for den største flygtningebefolkning i Afrika med mere end 1,7 millioner flygtninge, primært kvinder og børn. Omkring en million er fra Sydsudan og en halv million er fra den Demokrati-

Det er obligatorisk at have uniformer på i skolen, men der kan afviges fra reglen i en periode, hvis forældrene har svært ved at finde pengene.

Jorden er frugtbar hele året ved foden af Rwenzoribjergene. I familiernes køkkenhaver dyrkes der blandt andet matoke-bananer, kassava, bønner og urter.

Vandmasserne fra bjergene bliver til tider så massive, at der opstår jord-skred – til stor fare for mennesker og bygninger længere nede.

ske Republik Congo. Dertil kommer flygtninge fra lande som Sudan, Burundi, Somalia, Eritrea og Rwanda.

Uganda har en meget lempelig politik over for flygtninge. Mennesker på flugt tilbydes ofte et lille stykke jord, de kan dyrke. De har også bevægelsesfrihed, ret til at arbejde, ejendomsret og adgang til nationale ydelser som sundhed og uddannelse. Flygtningene bor heller ikke i lejre, men samles i områder i især det nordlige og sydlige Uganda, hvor nye byer og samfund opstår.

Ugandas åbne dør-politik er dog i stigende grad under pres. Der kommer stadig flere flygtninge til, og klimaforandringerne gør det svært for både de nye flygtninge og for uganderne i de berørte regioner at dyrke jorden, så de kan brødføde sig selv – og så er støtten fra det internationale samfund dalende.

Ændret klima har konsekvenser

I de sidste årtier er der sket betydelige temperaturstigninger i Uganda. Siden 1960 er gennemsnitstemperaturen steget med 1,3 procent, og der er hele 20 procent

Der er kun én måde at lave mad på uden for de store byer – nemlig over bål. Sådan er det i hvert fald for langt de fleste familier. Det er en af årsagerne til den afskovning, som Uganda oplever.

flere hede dage årligt med over 35 graders varme. Samtidig er de faste vejr mønstre (særligt regntiden) blevet mere uforudsigelige. De seneste årtier er der kommet betydelig flere hændelser med ekstremt vejr, der skaber katastrofer som oversvømmelser, tørke og jord- og mudderskred.

Klimaforandringerne er dermed en af de største trusler mod, at Uganda kan lykkes med at bekæmpe fattigdommen og øge sin udvikling og økonomiske vækst.

Mange ugandere er afhængige af landbrug, så selv små stigninger i temperaturen kan potentielt få dramatiske følger. Sårbare småbønder rammes særlig hårdt og har svært ved at tilpasse sig ændringerne.

Flere mennesker, færre træer, mere pres på naturen

Konsekvenserne af klimaændringerne forstærkes af, at befolkningen vokser, fordi det har ført til yderligere pres på naturen – og på landbruget.

Uganda er et af de lande, hvor befolkningen stadig vokser hastigt – så hastigt, at det giver landet meget

store udfordringer i de kommende årtier. Der bliver i øjeblikket ca. 3 procent flere ugandere hvert år. Levetiden er også steget meget i de sidste årtier takket være bedre sundhed og ernæring. I 1980 var den gennemsnitlige levetid kun 42 år. I dag ligger den på 64 år. Tilsammen betyder det, at Uganda allerede i dag har ca. 48 millioner indbyggere – og at de i 2060 kan blive dobbelt så mange, hvis udviklingen fortsætter som nu.

Den voksende befolkning har desværre været belastende for naturen. Mere end 41 procent af Ugandas landbrugsareal var fx udpint i 2017.

Samtidig er skovarealet også væsentligt formindsket, og i de senere år er der blevet ryddet skov med en hastighed, som er blandt de højeste i verden. Træfældningen er dårligt nyt for klimaet, fordi træer oplagrer CO₂. Men træfældningen giver også her og nu store tab af biodiversitet – og giver både jorderosion og faldende frugtbarhed, så endnu mere landbrugsjord bliver forringet. Derfor er den udvikling vigtig at få bremset.

Men der er stadig håb og muligheder.

Der er ikke langt til rent drikkevand i de bjergrige områder i det vestlige Uganda. Anderledes står det til andre steder i landet og i de større byer. Her må folk enten gå langt efter vandet eller betale for det.

På trods af alle disse forringelser i de senere år anses Uganda stadig som et af de mest biodiverse lande i verden og har stadig dyrearter, der ikke findes andre steder på jorden.

Ligeledes er der stadig store mængder frugtbar jord i landet – og sammen med to regnsæsoner årligt giver det Uganda store muligheder inden for landbrug også i fremtiden.

Danmark i Uganda

Danmark og Uganda har været tætte udviklingspartnere i mere end tre årtier. Danmark har gennem årene ydet støtte på en lang række områder.

Det gælder bl.a. uddannelse, sundhed, veje, vand og sanitet, klimaforandringer, landbrug, erhvervsudvikling, regional handel, iværksætteri samt god regeringsførelse og civilsamfund. Danmark har også under-

støttet Ugandas 'åben dør'-politik over for flygtninge fra konflikthærgede nabolande som Sydsudan og DR Congo.

Fremover vil det arbejde fortsætte, for Uganda har behov for at skabe bæredygtige og mere varige løsninger, hvis landet skal kunne fortsætte med at huse så mange flygtninge og spille en vigtig stabiliserende rolle i regionen.

Danmark yder humanitær bistand og støtter også indsatser, der styrker modstandsdygtigheden (f.eks. træning i klimasmart landbrug) både blandt flygtningene og i værtssamfundet – og med særligt fokus på kvinder. Desuden arbejder Danmark for øget adgang til og viden om prævention samt andre indsatser omkring seksuel sundhed og rettigheder på disse områder.

Danmark vil også fortsætte samarbejdet om at håndtere nogle af de problemer, som klimaforandringerne

Uganda tager imod flygtninge i meget stort antal, og Danmark støtter dem bl.a. i at drive små og klimasmarte landbrug.

skaber i Uganda. Gode løsninger vil nemlig bekæmpe fattigdom og ulighed – og samtidig fremme en bæredygtig udvikling.

Her vil Danmark bl.a. fokusere på at fremme bankernes udlån til landbruget, på bæredygtig forvaltning af skove og træplantager – og på, hvordan den indsats kan bidrage til klimatilpasning, CO₂-reduktion og biodiversitet.

Det har også vist sig, at klimaforandringer rammer kvinder i Uganda hårdest, og derfor vil køn være en del af indsatsen for den grønne udvikling.

En meget væsentlig brik i udviklings samarbejdet er fortsat Ugandas unge mennesker, der skal uddannes og involveres for at kunne skabe varige forandringer.

Desuden vil Danmark fortsætte med at bidrage til at styrke demokratiske værdier og beskytte menneskerettigheder – herunder rettigheder for LGBT+-personer.

De frodige teplantager:

Uganda eksporterer både kaffe og kakao. Men te er også en vigtig eksportvare. Her bliver de velsmagende blade plukket på en mark i den vestligste del af landet.

Kampalas myldretid med personbiler, tung trafik, busser og et virvar af motorcykeltaxaer varer ved det meste af dagen.

Værd at vide om Uganda

De fleste besøgende i Uganda får deres første indtryk af landet i hovedstaden Kampala, der ligger ved bredden af den enorme Victoriasø.

Det myldrende Kampala

Kampala er grundlagt omkring en stor bakke, der hedder Mengo – og byen har rødder langt tilbage i historien.

I 1800-tallet fungerede den som Buganda-rigets kongeby og blev senere briternes hovedsæde. I 1960'erne var Kampala en af de mest udviklede storbyer i Afrika, og byen er stadig i dag både landets økonomiske og politiske centrum.

Byen rummer Kasubi Tombs, der blev bygget som palads og senere gravplads for Bugandas kabakaer (konger). Der er også masser kirker og moskeer, blandt andet den store Ugandas Nationale Moské, hvis opførelse over flere omgange blev finansieret af Libyens tidligere leder Muammar Gadaffi.

Kampala har et travlt handelskvarter i centrum med banker, elektronikforretninger med mobiltelefoner

og fladskærme, højhuse, lysende reklameskilte og en myldrende trafik.

Især de mange motorcykeltaxaer er lidt af en udfordring for både busser og bilister.

De kaldes boda-boda'er og er den billigste og hurtigste måde at komme igennem byen på. Men det er også den farligste måde, fordi boda-boda'er hver dag er involveret i mange trafikuheld og drive-by-røverier. Det foregår ved, at andre motorcykler kører op på siden af boda-boda'en og vrister ejendele ud af hænderne på passageren, som sidder bagpå.

Slumområderne vokser

Kampalas befolkning vokser med mere end 5 procent om året. I 2024 er det officielle indbyggertal ca. fire millioner, men reelt er det formodentlig højere. Hvis tilvæksten fortsætter på den måde, vil der om 10 år være hele syv millioner mennesker i Kampala.

Tilflytterne er mest unge, der kommer fra landområderne for at studere eller arbejde.

Der kommer dog også mange flygtninge fra Sydsudan

eller DR Congo. I Uganda bliver de ikke holdt i lukkede lejre, og de har fuld bevægelsesfrihed. Men selvom der gøres en stor indsats for at give flygtningene tålelige vilkår i lokalområder tæt på grænsen til det land, de er flygtet fra, vælger mange alligevel at søge lykken i storbyen.

En stor del af Kampalas indbyggere bor i udkanten af byen og pendler frem og tilbage til centrum.

Rigtig mange må dog nøjes med at slå sig ned i slumområderne (eller 'de uformelle bosættelser', som de også kaldes), som ligger spredt ud over byen. Her kan man leje sig ind i meget små huse og skure uden rindende vand og toilet.

Slumområderne ligger typisk i de lavest beliggende områder af byen. Derfor oplever folk ofte, at deres lille hjem bliver oversvømmet, når det regner.

Uganda har en blandet befolkning

I Uganda er der mere end 50 forskellige befolkningsgrupper.

Baganda-folket (der stammer fra det gamle Bugan-

Billigt og hurtigt: Trafikken i Kampala er domineret af motorcykeltaxaer, som kaldes boda boda'er. Det er en effektiv transportform i den tætte trafik.

I Kampalas slumområder kæmper beboerne dagligt for at få råd til basale fornødheder som mad og medicin. Mange børn kommer ikke i skole eller dropper ud efter nogle år.

Organisationen Brass for Africa støtter klubber i slumområderne, hvor børn lærer at spille musik og får et fællesskab. Instrumenterne repareres i hovedkvarteret i Kampala.

A photograph of a church service for children in Uganda. The children are seated in wooden pews, looking towards the front of the church. The background shows large stained-glass windows with blue and yellow patterns. The children are dressed in various casual clothing, including a blue hoodie with 'SNOOPY' written on it.

Så er der lørdagsgudstjeneste for børn i det vestlige Uganda. Det er lidt svært at sidde stille og holde koncentrationen, så gudstjenesten varer kun en halv times tid.

da-rige) er den største af dem og udgør ca. 17 procent af landets indbyggere. Derudover er der mange mennesker med oprindelse fra nabolande samt minoriteter fra andre kontinenter.

Befolkningen i Uganda er desuden blandt andet verdens yngste. Hele 45 procent af befolkningen er under 15 år.

De fleste er kristne

Religion spiller en central rolle i mange uganderes hverdagsliv – og kristendommen er stadig den dominerende religion i landet.

Langt de fleste (ca. 85 procent) tilhører forskellige kristne trosretninger, herunder den romersk-katolske kirke, den anglikanske kirke (fra den britiske kolonitid) og en række protestantiske frikirker.

Islam er dog også udbredt og udgør en betydelig

minoritet (ca. 14 procent), primært i befolkningen i det østlige og nordlige Uganda.

Traditionelle afrikanske religioner og ritualer praktiseres også, men de er ofte vævet sammen med den kristne eller muslimske praksis.

Det er ikke et enten-eller.

Sproget er engelsk – og kiswahili

På grund af fortiden som britisk koloni er engelsk faktisk det officielle sprog i Uganda.

Der undervises på engelsk i skolerne, og der tales engelsk i alle politiske og offentlige sammenhænge.

Bantusproget Luganda tales også i store dele af landet, men mest omkring Kampala. Derudover findes et utal af stammesprog, som tales lokalt.

I 2022 fik kiswahili (også kendt som swahili) dog også status som officielt sprog, og det er nu et obligatorisk

sprogfag i folkeskolen. Politikere og embedsfolk skal nu lære at tale og skrive kiswahili, som er udbredt i mange af Ugandas nabolande i Østafrika.

Eksperter vurderer, at der er flere barrierer, som skal nedbrydes, for at kiswahili kan få en større udbredelse i landet.

For det første skal der produceres undervisningsmaterialer og uddannes lærere. For det andet har der siden Idi Amins regime i 1970'erne været en udbredt modvilje mod Kiswahili, fordi det var det sprog, militæret og de berygtede sikkerhedsstyrker talte.

Pengene og flaget

Møntfoden i Uganda hedder ugandisk shilling. 544 ugandiske shillings svarer til 1 dansk krone.

Ugandas flag med de sorte, gule og røde striber stammer fra partiet Uganda Peoples Congress' flag.

Der tales et utal af sprog i Uganda, men i skolerne undervises der på engelsk. Intentionen er, at sproget Kiswahili fremover også skal udbredes mere.

Den grå krontrane i midten af flaget, er Ugandas nationalfugl, men den store bjerggorilla er også et udbredt nationalsymbol. Majoriteten af uganderne er kristne, mens ca. 14 % er muslimer.

En stor del af uganderne har uformelle jobs: På markederne uden for byerne kan kvinderne både sælge afgrøder af egen avl, pleje deres sociale relationer og samtidig se efter børnene.

Den mest populære street food i Uganda er en 'rolex'. Det er en omelet med tomat rullet ind i en chapati. Den koster ca. fire kroner.

De hårde madbananer er en basal fødevarer mange steder i Uganda. De skrælles og koges. Bladene koges med i retten og giver ekstra smag.

Partiet blev stiftet af Milton Obote i 1960. De tre farver skal symbolisere Afrikas folk, solskin og blodets bånd eller broderskab.

Flaget blev hejst officielt første gang i 1962 efter Ugandas uafhængighed.

Krontranen på den hvide skive i midten er Ugandas nationalsymbol. Den fandtes allerede i flaget for det ugandiske protektorat under kolonitiden.

Mad: Masser af matoke og rolex

Et måltid i Uganda består traditionelt af grød eller ris, der bliver serveret sammen med en gryderet, som fx kan bestå af grøntsager som bønner, kassava, søde kartofler, jordnødder, kål, græskar, løg, tomater og matoke.

Matoke er en grøn madbanan, hvis stivelse ikke omdannes til sukker, når den modner. Derfor er den ikke sød, og den forbliver også hård, så den skal ligesom kartofler enten koges, dampes eller steges.

Matoke er også navnet på Ugandas nationalret. Til denne ret skal bananerne skrælles, skæres i mindre stykker og koges eller dampes – mens de ligger indpakket i friske, grønne bananblade.

Madbananerne bliver så serveret med grøntsager og kød, som både kan være svinekød, oksekød og kylling.

Matoke-resterne bliver gemt til senere. De steges fx med løg og tomater og bruges i børnenes madkasser til skolen. Det siges, at hver familie har sin egen hemmelige opskrift på den perfekte matoke.

Matoken spises i det meste af Uganda – de dele af landet, hvor bananerne gror.

I den nordlige del af landet, hvor klimaet er mere tørt og varmt, er det i stedet ugali eller posho, der udgør stivelsen i måltidet. Det er en tyk grød, der er lavet på malet majs eller hirse.

I byerne er det meget almindeligt at købe lidt mad på farten fra et gadekøkken.

En af de mest populære street food-retter er rolex, der er en sammentrækning af 'roll with eggs':

Det er en omelet med tomatstykker og løg, der bliver lavet rygende frisk på gaden og rullet ind i et stort, rundt chapati-brød. Find en opskrift i opgavebanken!

En populær variation af rolex hedder kikomando, som består af små stykker chapati-brød og bønner.

Ugandas nationalparker spiller en afgørende rolle i bevarelsen af landets unikke økosystemer. Samtidig skaber de mange besøgende turister indtægter og arbejdspladser for lokalsamfundene.

Natur, geografi og klima

Dyrelivet i Uganda er helt i særklasse rigt, og i store dele af landet er naturen frodig.

20 procent af landet er søer

Uganda ligger på et plateau, der hæver sig 1000-1500 meter over havets overflade.

Helt mod vest i Uganda løber Great Rift Valley gennem landet – den gigantiske, 5500 km lange 'rift' i jordskorpen, hvor kontinentalpladerne har trukket sig fra hinanden ned gennem Østafrika.

I Uganda er Rwenzoribjergene samt de store søer Albert og George en del af Great Rift Valley.

En del af Victoriasøen, Afrikas største sø, ligger også i Uganda. Det er herfra den længste gren af Nilen (Den Hvide Nil) har sit udspring og påbegynder sit løb op imod Middelhavet.

Undervejs passerer den blandt andet det store vandfald i Murchison Falls-nationalparken i den nordvestlige del af Uganda.

De store søer udgør cirka 20 procent af Ugandas samlede areal.

I Rwenzoribjergene ligger også Ugandas højeste punkt, Mount Stanley, som er det tredjehøjeste bjerg på det afrikanske kontinent og har en sneklædt top i 5.110

meters højde. Mod øst i landet findes en række udslukte vulkaner.

Varmt hele året – og flere klimazoner

Uganda ligger ved ækvator, men fordi det samtidig ligger så højt, er gennemsnitstemperaturen blot 26 °C om dagen i det meste af landet. Den varmeste periode er fra december til februar. I den sydlige del af Uganda er der to regntider: fra april til maj og fra oktober til november. I den nordlige del er der kun én regntid, som normalt varer fra april til september-oktober.

Det forskellige klima skaber en varieret vegetation,

der spænder fra halvørken i nordøst, over savanne i de centrale dele af landet, til frodige grønne områder omkring søerne og i bjergene.

Dyrelivet er meget rigt

Uganda er kendt for sit rige og varierede dyreliv – fra de store kattedyr som løver og leoparder til elefanter, giraffer, chimpanser, flodheste og krokodiller. I de store nationalparker lever ikke mindre end 29 forskellige slags antiloper.

Landet har også et rigt fugleliv, som blandt andet omfatter træskonæbbet, næsehornsflugten og flere ibis-arter. Den store og lidt kluntede ådselsæder

marabustorken ses både på landet og i byerne, hvor den gerne holder til nær lossepladser og slagterier.

De sjældne bjerggorillaer er i fremgang

Et af de mest bemærkelsesværdige dyr i Uganda er de sjældne bjerggorillaer. De lever – som det eneste sted i verden – i de skovklædte bjerge i grænseområdet mellem Uganda, Rwanda og DR Congo.

Bjerggorillaerne har i mange år været truede fra flere sider, blandt andet har krige og konflikter, skovrydning, landbrug og befolkningstilvækst generelt ødelagt mange af de store primaters levesteder.

Krybskytteri og sygdomme som ebola, COVID-19 og

influenza fra mennesker er også betydelige trusler. Der er gjort en stor indsats for at beskytte gorillaerne, og bestanden er langsomt steget til ca. 1.063 individer i dag fra ca. 600 i 1990.

UWA beskytter naturen

Uganda Wildlife Authority (UWA) er en statslig organisation med ansvar for at forvalte og bevare Ugandas vildt- og naturressourcer. Deres primære opgave er at beskytte landets nationalparker og vildtreservater. Organisationen arbejder også for at bevare truede arter og beskytte økosystemer og levesteder.

I Rwenzoribjergene er en stor del af UWA-rangerens arbejde at forhindre krybskytteri og ulovlig skovhugst. Det er et meget stort areal at overvåge,

så udover selv at patruljere bruger de både droner og fotofælder. Teknikken hjælper til at overvåge dyrelivet i bjergene og til at afsløre krybskytter.

For at afskrække krybskytterne, straffes de i Uganda med høje bøder og lange fængselsstraffe, især når der er tale om truede og fredede dyrearter.

Der foregår organiseret krybskytteri i Uganda, men en stor del af krybskytterne i Rwenzori er lokale folk, der er drevet af arbejdsløshed og fattigdom. Samtidig er krybskytteri en levevej, som gives videre fra den ene generation til den næste.

Derfor har UWA i samarbejde med ng'ør som WWF Verdensnaturfonden oprettet projekter, hvor man giver de lokale andre indtægtsmuligheder end at begå krybskytteri. Det kan for eksempel være at starte biavl eller at få hjælp til at dyrke alternative afgrøder.

Dagligliv ved foden af Månebjergene

Kom med på besøg i en landsby i Kasese-distriktet på en almindelig lørdag. Her ser du glimt af hverdagen i netop sådan en landsby, som dette års projekt – og årets elevbog – foregår i.

I oldtidens Grækenland skrev geografen Ptolemæus om en bjergkæde i Afrika, som han kaldte "Månebjergene". Disse bjerge skulle være en af kilderne til en stor flod. I mange århundreder var det en gåde, hvor disse månebjerge egentlig lå – eller om de fandtes.

I dag ved vi, at Ptolemæus havde ret. Den høje bjergkæde er Rwenzoribjergene. De ligger i det vestlige Uganda, og det er her, årets projekt skal gennemføres. Det er også her, årets bog 'Biira og Leoparden' foregår. Den store flod, Ptole-

mæus talte om, er Nilen. Den henter ganske rigtigt en del af sit vand fra egnene omkring disse bjerge.

Over fem kilometer til toppen

Det er ikke sært, at Rwenzoribjergene gav anledning til myter og beretninger hos de berejste grækere.

Selv om Rwenzori er tæt på Ækvator, er der sne og is på de højeste toppe året rundt. Den højeste top er Mount Stanley, som med 5.109 meter er det tredjehøjeste punkt i hele Afrika.

Bjergkæden strækker sig 110 kilometer ned langs grænsen mellem Uganda og Den Demokratiske Republik Congo. På Uganda-siden glider bjergkæden gradvist ned i et frodigt højland. En stor del af Rwenzori er i dag nationalpark og er på UNESCO's verdensarvsliste.

I kirken forsamles alle

I de lave bjerge ved foden af Rwenzori ligger små landsbyer spredt på de grønne skråninger. På en

bakketop i et område, der hedder Kasese-distriktet, ligger en kirke, som er velbesøgt hver lørdag formiddag. Det er et sted som her, at 'Biira og leoparden' foregår.

Den lørdag, vi er på besøg, holder de andagt med børnene i centrum. Tre unge synger en sang, de har øvet sig på, og der læses op fra Bibelen.

Bagefter samles folk uden for kirken. De mindre børn får en udendørs bibeltime, mens disen letter fra landskabet. De voksne udveksler nyheder og drøfter emner, der angår landsbyens liv.

Under vores besøg er der et stort projekt i gang, hvor der skal laves bedre aftræk til ildstederne i køkkenhytterne, så kvinderne undgår at indånde røgen. Et andet af dagens emner er den

Efter en kort andagt i kirken samles børnene til udendørs bibeltime.

Landsbyens store drenge laver mursten af lerjord til at bygge huse af. Stenene skal bagefter tørres og brændes.

Børnene har ikke så langt til skole, men vejen er meget bakket, og den bliver mudret i regntiden.

gruppe af militante rebeller fra DR Congo, som har huseret i området – og har overfaldet og dræbt civile. Dagens nyhed er, at gruppen er nedkæmpet og på flugt.

Vigtigt vand fra bjergene

For at komme fra kirken til landsbyen går man ad nedtrampede stier op og ned mellem skove og små marker. Man skal flere gange krydse små floder og bække.

Nogle steder er der bygget solide broer, men ofte er der bare lagt lange planker over strømmen. Vandet fra bjergene er en grundsten i folks hverdag, så det giver bekymring, at gletsjerne oppe på toppene er blevet meget mindre på grund af det stadig varmere klima.

Efter kirke er der masser af aktivitet i landbyen. De store drenge laver mursten af lerjord, som de fylder i træforme og bagefter lægger i rækker i solen. Når lerstenene er tørre, stables de op i en to-tre meter høj pyramide. Inde i pyramiden tænder de bål. På den måde bliver stenene brændt og hårde nok til at bygge de lerklinede huse med. En gruppe mænd tilser bistaderne og går bagefter fra hus til hus og hjælper med at ombygge ildstederne i køkkenhytterne.

Alle hjælper til

Børn i alle aldre deltager i landsbyens gøremål. De henter vand til maden fra kilden, der kun ligger 100 meter væk. De passer kaninerne, som er en ret ny form for husdyr i Uganda. De renser bønner, og de vasker op. De hjælper også med at vande og luge i køkkenhaverne, hvor der vokser grønne madbananer, kassava, bønner, peberfrugt og andre afgrøder, der betyder at familierne er tæt på selvforsynende. Det, de ikke selv kan dyrke, kan købes på det ugentlige marked, hvor der fx sælges tørrede fisk, sæbe, salt, madolie og plastiksandal. På markedet kan folk også selv sælge lidt af deres afgrøder fra køkkenhaven.

Besværlig skolevej

Den lokale skole ligger på en græseng med fri udsigt til Rwenzoris forbjerg.

I det lange frikvarter midt på dagen er alle ude på engen, der fungerer som skolegård. Børnene spiller fodbold med hjemmelavede bolde, der er gang i sjiptovene, og lærerne, der bor i små hytter bag skolen, laver sanglege.

Børnene her har ikke så langt til skole, men skolevejen gennem det bakkede landskab kan godt være svær i regntiden. Skoleinspektøren fortæller, at elevtallet daler

kraftigt, når det regner. Dels kan der hurtigt komme meget vand i floderne, og det gør skolevejen usikker. Dels er det længe at sidde i klassen fra klokken 8 til 17 med vådt tøj. Og endelig er undervisningen vanskelig, når regnen trommer øredøvende mod skolens bliktag.

Undgå traditionel undervisning

Inde på inspektørens kontor er væggene tapetseret med håndskrevne plancher. Der er skemaer for hver klasse, der er ordensregler, og der er en liste med 18 punkter under titlen 'What is expected of a good teacher'? Her står der fx i punkt 8: 'Use appropriate methods of teaching (avoid traditional ones).'

Det kan godt være svært at efterleve, når der kan være 50-60 elever i klassen – som ikke engang er jævnaldrende. Men skolen forsøger sig fx med diskussionsklubber – også om emner som kønsroller og pigers rettigheder.

I de ældre klasser er elevtallet ikke så højt, da mange elever dropper ud efter 7. klasse. Da skal forældrene nemlig til at betale for skolen – ca. 350 kroner pr. halvår. En kæmpe udgift i en husholdning med lav eller ingen indtægt.

Både børn og unge hjælper til, når familiernes livsvigtige køkkenhaver skal passes og plejes.

Årets projekt:

Ugandas børn bliver naturens hjælpere

WWF Verdensnaturfonden støtter ugandiske børn og unge i selv at bevare og genoprette livsvigtige balancer i naturen omkring dem. Det går årets overskud fra U-landskalenderen til.

I den bjergrige Rwenzori-region bor folk midt i noget af Ugandas rigeste natur – men klimaet har forandret sig. Vejret er varmere og regntiden vildere. Med 'Grønne skoler' bliver børn og unge uddannet i at tackle klimaforandringerne lokalt – og bringe de nye ideer med hjem i landsbyen.

WWF vil plante grønt håb og handlekraft i en generation af børn og unge, der bor i Ugandas vestlige landdistrikter i Rwenzori-regionen i de områder, der ligger op ad nationalparken og de dramatiske bjerge.

Her lever folk i små landsbysamfund helt tæt på naturen og er dybt afhængige af den for at få mad, beskyttelse og rent vand.

Men både klimaforandringer og rovdrift på skove, dyr og land truer børnenes fremtid.

Med årets projekt for U-landskalenderen vil både lærere og børn blive uddannet i at passe på naturen og genopbygge den – og de får støtte til at begynde

arbejdet med lokal naturbevaring og nye dyrkningsmetoder.

Her bor projektet

WWF Verdensnaturfondens projekt gennemføres i det vestligste Uganda – på grænsen til DR Congo og lige på ækvatorlinjen. Her er noget af verdens rigeste natur med både halvtørre buskområder, tropisk regnskov og vilde vulkanske bakker og bjerge.

På toppen af bjergene ligger også verdens eneste ækvatoriale gletsjer. Den leverer drikkevand til over to millioner mennesker.

Her bor folk også helt tæt på et rigt dyreliv, hvor bl.a. elefanter, flodheste,

leoparder og aber er en del af hverdagen. Balancerne mellem dyr, planter og mennesker er livsvigtige. Men nu er de balancer under pres.

Stort pres på naturens ressourcer

Klimaforandringerne er for længst sat ind. Det giver voldsomme tørkeperioder, men også oversvømmelser og jordskred.

De stigende temperaturer får gletsjeren til at smelte hurtigere, og samtidig bliver regntiden længere og vildere.

Det får floderne til at gå over deres bredder og skaber jordskred. På en enkelt nat kan brølende vandmasser rive huse, skoler, marker og veje med sig.

Det vildere vejr kan ødelægge høsten,

så maden bliver knap. Men naturen presses også af, at der er udbredt fattigdom – og at befolkningen samtidig vokser.

Det betyder nemlig, at der bliver brug for mere landbrugsjord, og det går især ud over skove og vådområder. Og når høsten svigter, må mange også ty til hurtige indtægter fra ulovlig træfældning. Alt sammen en udvikling, der gør områderne langt mere udsat for ødelæggende jordskred – og i øvrigt forværrer klimaforandringerne.

Øget krybskytteri har også gjort et stort indhug i en række sårbare arter.

Viden skal redde børn og unge

I Uganda er gennemsnitsalderen 15

år, og det er den unge generation, der kommer til at tackle klimaforandringer, pres på naturen og fødevareknaphed. Hvis de skal kunne klare de udfordringer, så skal klima og natur på skoleskemaet.

De skal lære, hvordan de får genoprettet den lokale balance – og får større udbytte fra familiernes køkkenhaver. Og det er den indsats, Børnenes U-lands-kalender støtter i år.

I Rwenzori-regionen er kvaliteten af uddannelsen dårlig. Mange lærere har brug for mere uddannelse, og der er mangel på undervisningsmaterialer.

Desuden gør netop oversvømmelser og jordskred det ofte svært at komme frem til skolen.

'Grøn skole' er både uddannelse og forandring

De 'Grønne skoler' giver børnene og de unge uddannelse i naturbevaring og metoder, men engagerer også både dem og skolerne i konkrete lokale indsatser.

De lærer om naturen og de vilde dyr i området, de får forståelse for, hvor afhængige de er af naturen og lærer om de udfordringer, klimaforandringerne vil give. Desuden får de konkrete værktøjer til at beskytte og genopbygge deres helt lokale natur.

De arbejder med plantning af forskellige typer træer, som hindrer jordskred, giver skygge og giver mad.

De arbejder med plantning af fx bambus, der beskytter udsatte flodbredder. Og de arbejder med køkkenhaver med nye afgrøder og nye metoder, som både er bæredygtige og giver større høst.

Samtidig skal projektet også videre ud i de små landsbysamfund. Derfor lærer børnene at give deres viden videre i familien, og de får bl.a. frø og stiklinger med hjem.

På den måde skal de grønne skoler blive midtpunkt for en grøn forandring, som vil brede sig.

Disse verdensmål støtter årets projekt

Mål 2 – Ingen sult: At plante frugttræer og etablere skole-grøntsagshaver bidrager til bekæmpelse af sult.

Mål 4 – Kvalitetsuddannelse: Projektet udvikler undervisningsmaterialer i natur og klima samt træner lærere i at undervise i materialet.

Mål 5 – Ligestilling mellem kønnene: Der vil være stor fokus på lige adgang og deltagelse for piger og drenge i de 'Grønne Skoler'.

Mål 13 – Klimaindsats & Mål 15 – Livet på land: Fokus på natur og klima i hele projektet vil bidrage til øget biodiversitet på land og øget klimahandling samt modstandsdygtighed med plantning af skovområder på skolerne.

Mål 17 – Partnerskaber for handling: En stor del af projektet består i at opbygge partnerskaber mellem skoler, distriktsmyndigheder og regeringen.

En 'træbørnehave', hvor de unge planter skal blive robuste, inden de kan plantes ud i naturen.

I 'Grøn skole' uddannes eleverne i naturens balancer og hjælper til med lokal naturbevaring.

WWF Verdensnaturfonden om deres arbejde: WWF arbejder for en levende klode

Der er alvorlige problemer for naturen mange steder på kloden. Både plante- og dyrearter bliver truede eller uddør i et antal, som vi skal millioner af år tilbage for at finde magen til.

Heldigvis kan der faktisk gøres noget ved det.

WWF Verdensnaturfonden er verdens største naturbevarende organisation. Den arbejder for at beskytte naturen og de vilde dyr over hele kloden. I bl.a. Uganda arbejder WWF på samtidig at styrke lokale folks livsvilkår.

Som natur- og miljøorganisation har WWF nogle særlige muligheder alene på grund af dens størrelse. Den arbejder på tværs af landegrænser kloden rundt med centrale mærkesager, som er at

bevare truede dyrearter, bevare vigtige økosystemer som skove og hav samt bekæmpe klimaforandringerne.

Organisationen arbejder med projekter på landjorden i over 100 lande og samarbejder med både lokale befolkninger og med politikere på mange niveauer – lige fra Christiansborg til EU og FN.

Omfattende projekter for naturen

Mange af WWF's projekter er store og

strækker sig over mange år. De har fx arbejdet med pandaer i Kina i mere end 40 år. Med bjerggorillaer i Centralafrika i mere end 30 år. Og med at stoppe illegal handel med vilde dyr i mere end 40 år.

Projekterne er ofte en blanding af flere typer indsatser. Når naturen skal beskyttes eller have mere plads, og når vilde dyrs levesteder skal bevares, arbejder WWF fx ofte samtidig på bæredygtig forvaltning af bestemte naturressourcer, overvågning af dyrebestande, beskyttelse af naturområder og bekæmpelse af krybskytteri.

Naturen er helten

Det er en vigtig pointe for WWF, at en sund og stærk natur også er løsningen

på flere af de store globale kriser. Når man fx genopretter vådområder, rejser skov eller arbejder for bæredygtige måder at drive landbrug på, styrker man samtidig naturens evne til at sikre nogle af de helt centrale livsbetingelser for mennesker – både globalt og helt ned til livet i den mindste afrikanske landsby: Livsbetingelser som god jord, rigt dyreliv, rent vand, ren luft og klimaregulering.

Bedre landbrug til bønderne

Det er netop også ideen bag WWF's arbejde i Uganda. Her dyrker de fleste familier i landdistrikterne selv det meste af den mad, de spiser – og ofte er salg af afgrøder også familiens vigtigste eller eneste kilde til en lille indtægt.

Derfor er gode balancer mellem jorden, vandressourcerne, planterne og dyrelivet helt afgørende for, hvordan folk kan klare sig.

Når WWF Verdensnaturfonden arbejder på at udbrede bæredygtige landbrugsmetoder, underviser deres folk bl.a. i, hvordan lokalbefolkningen bedst kan bruge naturens egne små hjælpere til at sikre en større og mere stabil høst.

Fx kan biller, regnorme og svampe være med til at sikre, at markerne ikke bliver udpint, men fortsætter med at give familierne en frugtbar jordbund.

De træner også folk i, hvilke typer af afgrøder der er bedst at dyrke i deres lokalområde for at tilpasse sig klimaforandringerne, og for samtidig at bevare en god jordkvalitet.

De træner dem også i at lave naturlig gødning og forebygge eller bekæmpe skadedyr med skånsomme metoder.

I de ugandiske bjerge er elefanten fx et beskyttet dyr – men det er samtidig

en yderst uvelkommen gæst i de små familielandbrug: Elefanterne æder af afgrøderne og ødelægger jorden ved at trampe rundt.

Men de kan holdes borte fra markerne på en ikke-skadelig måde ved at sætte bistader op. Elefanterne er nemlig bange for de stikkende bier.

Grønne skoler skaber forandring

Et klassisk eksempel på WWF's måde at arbejde på lokalt er også de 'Grønne skoler' i Uganda, som pengene fra dette års U-landskalender går til.

De 'Grønne skoler' er undervisning af børn og unge, der foregår ude på de lokale skoler, og de er et led i en hel række andre naturindsatser i området.

Ved at uddanne børnene i lokal naturbevarelse sikrer WWF, at det store arbejde, som er lagt i området gennem årtier, ikke bliver tabt på gulvet bagefter, men bliver ført videre af de kommende generationer.

Sådan arbejder WWF i Uganda

- **Beskytter biodiversitet og dyreliv.** Ugandas dyreliv er unikt, fordi naturen mange steder er så frodig og landskabstyperne er så varierede – med både vådområder, savanne, bjerge, skove og søer.
- **Samarbejder med folk lokalt** om at beskytte skov og plante ny skov. Bygger bl.a. planteskoler, hvor ugandere dyrker alle de træer, som senere bliver plantet ud.
- **Omskoler tidligere krybskytter** til skovbetjente, som patruljerer og beskytter de vilde dyr i nationalparkerne.
- **Uddanner unge** i at beskytte og styrke naturen gennem 'Grønne skoler'.
- **Skaber job**, der giver de lokale en fast indkomst og samtidig gavner naturen. Et eksempel er at hjælpe folk i gang med biavl. Bjerne gavner naturen, og honningen giver en fast indkomst. Et andet eksempel er bambus: Ved at plante bambus i udsatte områder beskyttes marker, veje og huse mod oversvømmelse. Og den stærke bambus kan de lokale høste og forarbejde til bl.a. møbler, kurve og tæpper. Det giver familierne råd til fx at sende deres børn i skole.

Hvem er WWF Verdensnaturfonden?

Forkortelsen WWF står for World Wide Fund for Nature. Det er en af verdens største og mest indflydelsesrige miljøorganisationer. Den har over fem millioner støtter globalt, og den arbejder på mere end 1.200 projekter over hele verden.

WWF's overordnede mål er at arbejde for en verden, hvor mennesker og natur lever i harmoni, og hvor planetens ressourcer forvaltes på måder, der er bæredygtig både for de nuværende og de kommende generationer.

WWF har arbejdet i Uganda i over 30 år. I projektområdet ved Rwenzori har de bl.a. arbejdet med at plante træer i bufferzonen ind mod nationalparken, så skoven forbliver urørt, samt været med til at skabe bæredygtige indkomster for den lokale befolkning.

Hurtigt overblik: Her er materialets hovedelementer

Årets to bøger

– elevbogen og lærervejledningen

Elevbogen rummer både fortællinger og masser af indtryk fra Uganda, som eleverne kan bruge i arbejdet med materialets fagopgaver. I centrum står Anne Sofie Hammers fortælling 'Biira og leoparden'. Hun har også digtet tre små fabler i lavt lix med inspiration fra Uganda. Desuden rummer bogen en masse korte faktatekster i form af ordforklaringer, billedtekster og tematiske faktasider. Bogen er rigt illustreret med fotos og tegninger. Bogens fortællinger findes også på hjemmesiden som lyd-bøger og som skærm-bøger med tekst og oplæsning til de mindre læsestærke.

Lærervejledningen rummer alt, hvad du har brug for til at forberede et kort eller langt forløb.

- [Faktasektionen](#) giver dig bred baggrund om livet i Uganda, så du kan svare på elevernes spørgsmål.
- [Vejledningssektionen](#) giver dig et godt overblik over forløb og opgaver. Plus tips til at arbejde med hjemmesiden og med de to interaktive web-værktøjer.

Lærer-universet

– med filmbank, opgavebank og alt til læreren

Inde under punktet 'For lærere' på hjemmesiden ligger en stor sektion med alle de materialer, du skal bruge.

Opgavebanken rummer alle opgaver som PDF'er. De er lige til at printe ud – enten samlet eller en for en. Opgaverne er brugsklare, giver detaljeret vejledning, de er varierede og rummer mange sjove aktiviteter.

Filmbanken rummer alle filmene til materialet og ligger klar til afspilning. Se også filmoversigten på side 2 her i lærervejledningen.

Billedbanken: Tematiske fotoserier fra elevbogen, lærervejledningen og hjemmesiden. Brug dem, hvis du fortæller frit i klassen eller selv laver andre aktiviteter.

Andre materialer: Du finder også bøgerne som PDF'er, ekstra indsigt om bl.a. U-landskalenderen, links til mere viden samt gratis adgang til tidligere års materialer.

'Opdag Uganda'

– og websitets øvrige sider med viden til børn

Denne sektion af hjemmesiden kan bruges uden UNI-Login. Anvend den som introduktion til forløbet – eller send eleverne på opdagelse på egen hånd.

Opdag Uganda: Her leger eleverne sig til et bredt indblik i årets land i børnehøjde – gennem film, infografik, billedserier, faktabøger og quizzes. Her ligger også 'Biira og leoparden' og elevbogens tre ugandiske fabler som skærm-bøger med oplæsning, hvor svage læsere kan læse/lytte-træne side for side.

De andre undersider ligger som små links i toppen til voksne og særligt interesserede elever. Her er alle årets film fra DR, der er artikler om årets hjælpeprojekt og U-landskalenderen.

Her er også adgang til årets fortællinger som rene lyd-bøger – plus adgang til temasiden om de tre børneportrætter og til temasiden, der introducerer eleverne for årets projekt fortalt i børnehøjde.

Husk også de digitale opgaver:

Mød Ugandas børn

– og lad eleverne komme tættere på årets projekt

På temasiden 'Ugandas børn' får dine elever en helt unik mulighed for at lære tre børn nærmere at kende, som lever meget forskellige liv i den region, hvor årets hjælpeprojekt og årets bog foregår. I møder de tre børn og deres dagligdag gennem korte film, en vennebog, fotoserier og et tidshjul over en typisk dag. Til temasiden er knyttet et mini-forløb med opgaver, som understøtter målpar i Dansk og N/T. Eleverne kan bl.a. lave en tilsvarende vennebog om dem selv og drøfte spørgsmål om forskel i levevilkår. Se mere side 43.

Niveau: Både til 1.-2. klasse og til 3.-5. klasse.

Oplev årets projekt – i børnehøjde

WWF har lavet en temaside på hjemmesiden, hvor eleverne finder ud af, præcist hvad pengene fra U-landskalenderen går til, og hvordan de gør en forskel. De to børn Matias og Asia fra Uganda fortæller – med små film og korte tekster. Se mere side 44.

Lav faglige fotonoveller

– med billeder, tekst og lyde fra Uganda

Dette er det ene af U-landskalenderens to web-værktøjer til at løse opgaver og lade eleverne selv formidle om alt det stof, de oplever undervejs.

Eleverne laver fotonoveller i syv trin. Til hvert trin vælger de et billede og skriver billedtekst. De kan også pynte med lyde, vi har optaget i årets land.

Arbejdet er enkelt, fagligt og stramt struktureret. Alt, hvad eleverne skal bruge, ligger klar i web-værktøjet – og resultatet ser godt ud.

Eleverne skal til hver fotonovelle løse en bestemt opgave ved at researche, tage noter og formidle deres besvarelse i de syv trin – støttet af guidende spørgsmål.

Der er tre faglige temaer at vælge imellem, som retter sig til Dansk og N/T, og i hvert tema er der 3 opgave-emner. Resultatet kan man vise frem for klassen eller forældrene.

Niveau: Primært til 1.-3. klasse, men værktøjet har i flere år været populært i 4.-5. klasse.

Byg en digital kalender

Børnenes Egen U-landskalender til fx forældre

Også her laver eleverne selv en digital produktion, der ser godt ud og har masser af faglighed. Den basale proces minder om fotonovellerne, men mulighederne og det færdige resultat er helt anderledes:

En digital lågekalendar, hvor eleverne selv lægger viden om årets land ind bag hver låge – i form af foto, overskrift og billedtekst. Kalenderen laves til fx forældre eller en venskabsklasse. Modtagerne kan se kalenderen på deres egen computer eller mobil, hvor de kan åbne lågerne. De kan også sende den videre.

Med 4, 7, 12 eller 24 låger (det behøver ikke at være en julekalender!) fortæller eleverne om de vinkler på årets land, de synes, er vigtige. De researcher, skriver, vælger og disponerer. Værktøjet er nemt at bruge. I kan også udbygge arbejdet til et mini-forløb med enkle opgaver, der lærer eleverne en masse om kommunikation.

Niveau: Primært til 3.-5. klasse, men kan også bruges med yngre elever i en forenklet proces.

Sjove og faglige aktiviteter – med og uden skærm:

Så nemt sammensætter du et godt forløb

Start med grundforløbet – og suppler frit med opgaver og miniforløb til de fag, du gerne vil inddrage. Til alle fag er opgaverne lige til at bruge – og de fleste har niveau-differentierede aktiviteter til 1.-2. klasse og til 3.-5. klasse. Læs om dem alle her på de næste sider.

Der er mange analoge opgaver og sjove aktiviteter uden skærm. Og på hjemmesiden er der temasider til eleverne og to web-værktøjer, hvor de laver flotte digitale produktioner.

De kommende sider her i lærervejledningen giver dig et godt overblik over, hvordan du nemt kan sammensætte et forløb, der passer til din tid, dine fag og dine elever.

Alle opgaver og øvrige materialer (film og billeder m.v.) finder du samlet på ét sted – nemlig i læreruniverset på hjemmesiden.

Vi har gjort os umage for at tilrette-

lægge materialet, så alt er så brugsklart som muligt.

Et grundforløb – plus fagopgaver

På de næste sider får du først et forslag til et godt grundforløb. Det introducerer eleverne for Uganda og for børnenes levevilkår dér. I kommer også godt i gang med at arbejde med elevbogen.

Derefter får du overblik over de

byggesten, du frit kan supplere dit forløb med: Det er fagopgaver, hvor I fx kan lave læseteater og andre Dansk-opgaver, kreative opgaver i Billedkunst, regnehistorier og grublere til Matematik og sjove forsøg til N/T.

Der er også miniforløb, hvor eleverne lærer om kommunikation eller kommer helt tæt på Ugandas børn via børneportrætter. Og meget andet!

Til hver opgave er der et opgaveark i Opgavebanken på hjemmesiden – med mål for undervisningen, vejledning trin for trin, liste over materialer og evt. elevark til udprint.

Hvis du vil arbejde med opgaver med IT, kan I lave fotohistorier eller en interaktiv lågekalendar, som eleverne kan sende til familien.

Grundideen: Engagement og faglighed

Vi stræber efter høj fag-faglighed og en høj didaktisk kvalitet i alle dele af materialet – og at alt arbejdet samtidig skal være en spændende og engagerende oplevelse for eleverne. Derfor er der stor bredde og variation i opgaverne.

Didaktisk metode

Alt i materialet lægger op til, at eleverne selv skal undersøge, observere, danne hypoteser og formidle stof. Det er en tilgang, der passer godt med Fælles Mål.

Materialet arbejder desuden i sin metode i høj grad med 'Det 21. århundredes kompetencer'.

Klassetrin: Målrettet 1.-5. klasse

Inde i hvert opgaveark kan du helt øverst se, om aktiviteterne er målrettet 1.-2. eller 3.-5. klasse.

De fleste opgaver rummer differentierede aktiviteter til begge grupper – og mange skoler bruger også materialet i 0. og 6. klasse.

Du får et hurtigt overblik over alle opgaverne – fag for fag – på de næste sider.

Hvilke fag?

I år primært til Dansk, N/T, Billedkunst, Håndværk & design og Matematik – men der er også en opgave til Hjemkundskab.

Faglige mål ligger klar til brug

Alle aktiviteterne er udviklet, så de understøtter vigtige kompetencer og målpar til hvert fag og på hvert klassetrin.

I hvert opgaveark kan du se de mål, der understøttes – plus forslag til læringsmål og tegn på læring for klassen.

Bagest her i lærervejledningen finder du et skema med overblik over, hvilke opgaver der understøtter hvilke kompetencemål.

Hvor lang en periode?

Mange lærere tilrettelægger et fag- eller temaforløb på en eller to uger, men der er også skoler, der bruger materialet i helt op til seks uger. Nogle bruger det 'bare' i et eller to fag, mange laver tværfaglige temauger med alle fag.

Kan bruges året rundt

Alt i materialet er lavet, så det kan bruges på alle tider af året – ikke kun i juletiden.

Bevægelse og praktisk-musisk

Flere af opgaverne rummer bevægelse og praktiske/kreative aktiviteter.

Her finder du opgaverne

I Opgavebanken på hjemmesiden kan du se og downloade alle opgaveark.

Her finder du hjemmesiden

Hjemmesiden med alle materialerne bliver liggende, så I kan bruge det i en årrække fremover. Find det hele på denne adresse:

2024.u-landskalender.dk

Masser af læsetræning og læsestøtte

Elevbogens lange historie kan selv-læses af gode læsere.

De tre små fabler i elevbogen er korte, letlæste og med lav lix.

Faglitterære tekster findes i små, bidder overalt på hjemmesiden og i elevbogens faktabokse.

Skærmbøger med oplæsning: Elevbogens historier finder I som skærmbøger på hjemmesidens 'Opdag Uganda'. Her kan eleverne både se teksten – og få den læst

højt. I hovedhistorien 'Biira og leoparden' følger skærmbogen den trykte bogs sider, så svage læsere kan læse dagens lektie her.

Lydbøger: Hør elevbogens fortællinger som lydbøger. De ligger på hjemmesiden under 'Lydbøger'.

Læsestøtte i web-værktøjerne: Eleverne kan få læst fakta-tekster højt i begge værktøjer. I fotohistorie-værktøjet kan de også få læst de vigtigste instruktioner højt.

Tilpasning til elever med særlige behov

Hjemmesiden er tilpasset, så den er mere tilgængelig for brugere med syns- eller hørehandicap, opmærksomhedsforstyrrelser m.m.:

- **Video kan få undertekster**, og lyden tager hensyn til svagtsynede.
- **Tekster kan forstørres** via browseren.
- **Tekster kan læses op** via skærmlæsere.
- **Billeder og brugerflader** beskrives for skærmlæsere.
- **Brugerfladen tilpasser sig** forskellige skærmstørrelser og tager hensyn til brugere, der zoomer ind.
- **Websitet kan navigeres** med tastaturet.
- **Læsestøtte** til elevbog og hjemmeside – se boksen om læsning.

Forslag til grundforløb: Velkommen til Uganda

Med grundforløbet bliver 'scenen sat'. Eleverne får en bred forståelse af Uganda – både geografisk, historisk og kulturelt. De får også indtryk af dagliglivet for børn både i landsbyerne i bjergene og i hovedstaden Kampala. Undervejs ser de film og arbejder med elevbogens fortællinger og mange fakta.

I grundforløbet kan I bruge elevbogen 'Biira og leoparden' af Anne Sofie Hammer, udforske hjemmesidens sektion 'Opdag Uganda' og se en del af materialets film. Suppler frit med de

øvrige opgaver, som beskrives på de følgende sider.

Der er både opgaver til Dansk, Billedkunst, Håndværk og Design, N/T og Matematik.

1. HVAD ER BØRNE- U-LANDSKALENDER?

Indled med at fortælle om Børnenes U-landskalender og årets projekt.

- Børnenes U-landskalender er også en julekalender med låger på. Overskuddet fra salget af selve kalenderen går til et projekt i årets land.
- I år går overskuddet til WWF og deres projekt i Uganda. Det handler om at lave grønne skoler. Her bliver ugandiske børn undervist i at plante træer, der holder på

jorden, giver skygge og mad. Og i at dyrke køkkenhaver, der passer til et klima i forandring.

- Børnenes U-landskalender er samtidig et skoleprojekt for danske børn. Hvert år er der en ny forfatter, som skriver en god historie – og en hjemmeside med masser af film og andre muligheder for at lære om årets land.
- Hvert år arbejder over 100.000 danske børn på skoler over hele landet med materialet.

2. INTRODUKTION TIL UGANDA

Fortæl om Uganda. Du er godt klædt på, hvis du har læst fakta-sektionen i første del af lærervejledningen.

Brug også den øverste del af 'Opdag Uganda' på hjemmesiden. Her ligger en introduktionsfilm, en billedserie med billedtekster og et digitalt kort, hvor du kan zoome ud og ind.

Brug kortet

- Hvor ligger Uganda? Brug Google Earth, Google Maps, eller zoom ind på kortet på 'Opdag Uganda'.
- Hvilke nabolande er der? Hvilke af dem har I hørt om?
- Hvordan ser Uganda ud oppefra? Det ligger i Østafrika og har ingen kyster ud til havet.
- I syd kan I se den store Victoriasø, Afrikas største sø. Det er bl.a. herfra vandet i Nilen kommer.
- Zoom ud, så I kan se hele Afrika. Vis, hvor ækvator er (den rammer næsten byen Kasese i det vestlige Uganda, hvor 'Biira og leoparden' foregår). Derfor har landet en tør og en våd årstid, og der er varmt hele året.

Vis intro-filmen 'Velkommen til Uganda'

Den ligger både i Filmbanken og på 'Opdag Uganda'. Bagefter kan I tale om:

- Hvad lagde I særligt mærke til?
- Hvad synes I, er de største udfordringer for børn i Uganda?
- Hvordan adskiller børnenes liv i Uganda sig fra danske børns hverdag?

3 – BRUG SELV 'OPDAG UGANDA'

Præsenter nu eleverne for hjemmesiden, og vis nogle af tingene på oplevelses-siden 'Opdag Uganda'.

Her får de viden gennem quizzer, billedserier, film, faktabøger, infografik,

skærm-bøger m.v. I Opgave 1 finder du ideer til, hvordan eleverne kan udforske hjemmesiden.

OPGAVE 1: Opdag Uganda

1.-2. KL 3.-5. KL 2 LEKTIONER

4 – BRUG ELEVBOKEN

Kom tættere på børnenes liv med Anne Sofie Hammers historie 'Biira og leoparden'. I kan høre den som lydbog eller læse den højt.

Begynd evt. med at se den lille film, hvor Anne Sofie selv fortæller om sit arbejde med historien, og hvad der gjorde størst indtryk på hende i Uganda. Den ligger i Filmbanken.

I Opgave 2 finder du en række forslag til klassesamtaler til hvert kapitel.

Arbejder I mest med Dansk og vil dybere ned i fortællingens univers, så se de ekstra opgaver til genfortælling og læseteater på side 38. Se også tips til læsetræning på side 35.

OPGAVE 2: Forslag til samtaler

1.-2. KL 3.-5. KL

5 – BRUG ELEVBOKENS FAKTA

Der er mange sjove fakta i ordforklaringerne, i billedteksterne og på fakta-siderne i elevbogen.

Alt det kan eleverne bruge til at finde inspiration og viden, når de senere skal arbejde med opgaverne og evt. lave fothistorier eller lave deres egen digitale lågekalender.

6 – LÆS, HØR ELLER OPFØR DE SMÅ FABLER

Elevbogen rummer desuden tre små fabler. I kan også arbejde med dem som

læseteater og lave stangdukker med figurerne i fablerne. Manuskripter og skabeloner finder du i opgave 3:

OPGAVE 3: Læseteater og stang-dukketeater

1.-2. KL 3.-5. KL 3-4 LEKTIONER

7 – KREATIVITET, BEVÆGELSE OG MAD FRA UGANDA

I opgaverne er der mange aktiviteter, hvor eleverne er kreative og bevæger sig.

De kan fx synge med på årets musikvideo. De kan lave sommerfugleværksted, lege savanne-stratego, lave flotte foldebøger og enkle retter fra Uganda.

Du finder det hele på de følgende sider om fagopgaver.

8 – SE DR-FILM

Du kan krydre forløbet med nogle af årets DR-film. Ramasjang har været i Uganda. Det er der kommet en spændende serie på seks afsnit ud af med Hr. Skæg og Motor Mille: 'Jagten på regnbuens eliksir'.

Desuden kommer et af afsnittene i efterårets nye serie med Klassen til at berøre årets tematik i U-landskalenderen.

Se filmoversigten på side 2 – og find filmene i Filmbanken på hjemmesiden.

9 – TÆT PÅ ÅRETS PROJEKT

Du kan også krydre med at vise eleverne, hvordan pengene fra årets U-landskalender helt præcist vil gøre en forskel i Uganda. Det ser I helt kort og i børnehøjde på hjemmesidens temaside 'Grønne skoler' med filmklip, billeder og små tekster. Læs mere side 44.

10 – SPIL MED DE FLOTTE DYREKORT

Vil I arbejde med Ugandas vilde dyr, så har WWF lavet 32 spillekort med Ugandas dyr, som I kan printe, klippe ud og lime sammen. Eleverne kan dyste mod hinanden eller bruge kortene på andre måder.

OPGAVE 24: Flotte spillekort med Ugandas dyr

1.-2. KL 3.-5. KL 1-2 LEKTIONER

Så nemt kan du forberede dig

1. Dan dig et hurtigt overblik over materialet: Kig i elevbogen, og tjek hjemmesiden. Husk både at kigge på introsiden til elever ('Opdag Uganda'), på de to web-værktøjer og på lærer-universet med Opgavebank, Filmbank o.s.v.
2. Hvis du vil klædes på med ekstra fakta om årets land, så du kan svare på elevspørgsmål, så læs faktakapitlerne her i lærervejledningen.
3. Tjek opgavearkene: De ligger klar i Opgavebanken på hjemmesiden.
4. Sæmmensæt dit forløb, og skaf evt. materialer: Læs om mulighederne i lærervejledningen og byg det forløb, der passer hos jer.

Dansk

Materialet rummer mange gode danskfaglige opgaver og aktiviteter, der alle knytter an til fagmål på hvert klassetrin. Her er et samlet overblik over de danskfaglige opgaver.

I kan bl.a. arbejde nærmere med elevbogen, lave læseteater og stangdukke-teater, fotonoveller og en interaktiv 'Børnernes Egen U-landskalender'. I kan også lave et miniforløb om kommunikation, hvor I arbejder med nogle grundgreb i skriftlig fremstilling og formidling for 3.-6. klasse. Desuden støtter opgaven til de tre børneportrætter i 'Ugandas børn' danskfaglige mål på flere klassetrin. Det samme gælder opgaven til web-temaet om årets projekt. Læs mere på side 43-44.

Læsetræning i 'Biira og Leoparden'

1.-2. KL 3.-5. KL 2-8 lektioner

- Elevbogen inviterer til at fordybe sig danskfagligt og arbejde med læsning. Den rummer masser af stof tilpasset forskellige behov.
- Hovedfortællingen 'Biira og leoparden' er til selv læsning fra 3. klasse. I kan evt. høre dele af den som højt læsning.
- Bogens tre små fabler er let læsning til de mindste klassetrin. Her har Anne Sofie

Hammer hentet inspiration fra ugandiske fortællinger.

- Der er mange små fakta-tekster i elevbogen. Faktabokse forklarer svære ord og kulturforhold i teksten – og billedteksterne giver ekstra viden. Der er også faktasider med korte tekster om landet.
- Saml op for hvert kapitel, og giv plads til gode samtaler – om fortællingen, billederne og de små faktatekster.
- Elevbogens fortællinger findes desuden som lyd-bøger og som skærm-bøger med oplæsning på hjemmesiden. Læs mere om materialets muligheder for læsetræning på side 35.

OPGAVE 1: Opdag Uganda

1.-2. KL 3.-5. KL 2 lektioner

Researchopgave, hvor eleverne udforsker temasiden 'Opdag Uganda' på hjemmesiden. Her introduceres eleverne bredt for hverdagen i landet med mange små elementer.

1.-2. klasse: Udvalg nogle elementer fra 'Opdag Uganda', og arbejd med dem i fællesskab. Det kan fx være 'Fakta om Uganda', udvalgte billedserier, et par af de små film og en quiz. Vis også, at man kan læse bogens historier med læsestøtte.

3.-5. klasse: Lad eleverne selv gå på opdagelse på siden for at finde viden.

OPGAVE 2: Forslag til samtaler

1.-2. KL 3.-5. KL 1-? lektioner

Her får du inspiration til samtaler om hvert enkelt kapitel i 'Biira og leoparden'.

OPGAVE 3: Læseteater – og flotte stangdukker

1.-2. KL 2-4 lektioner

Her får du de tre små fabler fra elevbogen omsat til dialog med lav lix. Så kan I opføre dem som læseteater i klassen. Eleverne får tildelt roller og øver sig i at læse de små dialoger.

I opgave-PDF'en ligger også store tegninger af alle figurerne i fablerne, lige til at klippe ud og farvelægge. Så kan I opføre det som et sjovt dukketeater!

OPGAVE 4: Genfortæl 'Biira og leoparden'

1.-2. KL 3.-5. KL 2 lektioner

Opgaven her rummer et udklipsark med billeder fra 'Biira og leoparden'. Det kan du bruge på forskellige måder til en øvelse, hvor eleverne skal genfortælle handlingen.

1.-2. klasse: Eleverne genfortæller i små grupper historien ud fra de billeder, de har valgt. I kan også sætte billeder ind på et landskab, som eleverne selv tegner.

3.-5. klasse: Eleverne skal udvælge få billeder, placere dem på en tidslinje og genfortælle fra en af karakterernes synsvinkel. Fortællingen skal også have en begyndelse, en midte og en slutning.

OPGAVE 5: Faglig læsning x 14: Ugandas dyr og natur

1.-2. KL 3.-5. KL 1-3 lektioner

Her får du 14 helt korte fagtekster om Ugandas bjerge, savanne og dyreliv. Med en lav lix egner de sig godt til faglig læsning i 2. og 3. klasse. Gode læsere i 1. klasse og mindre gode læsere i 3.-5. klasse kan også være med.

OPGAVE 6: Mød Ugandas børn

1.-2. KL 3.-5. KL 2-4 lektioner

Til dette års materiale har WWF udarbejdet rigtig fine portrætter af tre ugandiske børn, hvor eleverne kommer helt tæt på deres hverdag og tanker. Find dem på hjemmesiden under 'Ugandas børn'. Hvert portræt består af små film, et fotoalbum, korte tekster, en vennebog og et tidshjul, der viser barnets dag. I opgave-PDF'en får du gode forslag til, hvordan I kan arbejde med materialet. Læs mere side 43.

OPGAVE 7: Lav fotonoveller om Uganda

1.-2. KL 3.-5. KL 2-4 lektioner

Eleverne laver digitale fotonoveller med masser af faglighed for både store og små: De skal undersøge, læse, udvælge, disponere, skrive og præsentere. Læs om fotonovelle-værktøjet her i lærervejledningen eller på hjemmesidens lærersider.

Værktøjet egner sig godt til 1.-3. klasse, men mange bruger det også i 4.-5. klasse. Også specialklasser på højere klassetrin er glade for det, da arbejdsformen er intuitiv og meget struktureret. Der kommer et flot produkt ud af det. I værktøjet kan eleverne få læst alle tekster højt.

Miniforløb til Dansk: Lær kommunikation

Det handler fotohistorierne om:

- **Kampalas hemmeligheder:** Eleverne er på opdagelse i Ugandas hovedstad. De undersøger, hvad det er for en by, og de oplever livet i slumområderne tæt på.
- **Børnene i landsbyen:** Eleverne undersøger og laver fotohistorier om livet ude i bjergene. De er med i skole, i kirke, på markedet, og de er med til en masse aktiviteter hjemme i landsbyen.
- **Ugandas natur og vilde dyr:** De tager på safari og lærer om Ugandas vilde dyreliv. De besøger også bjerggorillaerne, der kun lever i Uganda, Rwanda og DR Congo.

OPGAVE 11:

Børnenes Egen U-landskalender

1.-2. KL 3.-5. KL 2-8 lektioner

Eleverne formidler emner om Uganda ved selv at lave en interaktiv digital lågekalendar til fx forældrene eller venskabsklassen. De bliver hjulpet trin for trin i en nem og overskuelig proces.

Bag lågerne fortæller de i billeder og små tekster. Kalenderen kan laves til jul med 24 låger – eller med færre låger som en advents-, måneds- eller ugekalendar.

Modtagerne får kalenderen og kan åbne lågerne på deres computer eller mobil. Eleverne kan også markedsføre deres kalender ved at lave en reklame – og de kan følge, hvor mange der har brugt den.

Web-værktøjet rummer alt, hvad eleverne skal bruge. Brug det som afslutning på forløbet, som en fælles produktion i de små klasser eller som centrum i miniforløbet om kommunikation.

OPGAVE 8-9-10-11

3.-6. KL 5-15 lektioner

Eleverne lærer på en sjov og engagerende måde en masse om kommunikation.

Rammen er, at de laver en flot digital lågekalendar, 'Børnenes Egen U-landskalender', som de fylder med fotos og små tekster, der handler om Uganda.

Det foregår nemt med hjemmesidens selvforklarende værktøj.

Undervejs kan I så vælge at fordybe jer lidt ekstra i, hvordan elevernes kalender bliver særlig god – med enkle øvelser.

I kan godt nøjes med at bruge en enkelt eller et par af opgaverne her, som det passer bedst hos jer.

Ideen med dem er, at mens eleverne er opslugt af at lave et godt produkt, lærer de med nemme og sjove øvelser en masse om målgruppe, disponering, overskrifter, billedtekster og markedsføring.

Det er scenariebaseret undervisning: Scenen er tydeligt sat af slutproduktet. Og eleverne arbejder med danskfaglighed på en måde, der fungerer fuldstændig som i arbejdslivet.

Forløbet kan stå alene eller danne ramme for hele jeres tema om Uganda. I arbejder med 'Det 21. århundredes kompetencer' og med en række danskfaglige kompetencemål efter 4. og 6. klasse.

A. SÆT SCENEN

Introducer forløbet, og vis eleverne den færdige prøvekalender. Den finder du på hjemmesidens lærersider under 'Børnenes egen kalender'.

I kan også se den tutorial-video, der forklarer eleverne, hvordan kalender-værktøjet fungerer. Eleverne kan

selv se den inde i værktøjet, men du kan også finde den i lærernes filmbank på hjemmesiden. Nu skal eleverne lave deres egen digitale kalender, der fortæller om Uganda. Undervejs kan øvelserne i de fire opgaver lære dem nogle fif, som gør deres kalender ekstra god.

B. RESEARCH

Kalender-værktøjet rummer alle de billeder og fakta, eleverne skal bruge – så I kan gå i gang uden videre. Men hvis I også har lavet grundforløbet, læst elevbogen eller set film, så har eleverne bare endnu bedre baggrundsviden.

C. VÆLG MÅLGRUPPEN

OPGAVE 8:

Skriv til en målgruppe

Målgruppen er den modtager, I vælger at lave klassens kalendere til – måske forældrene eller en venskabsklasse.

Klassediskussion: Hvad synes eleverne, at målgruppen skal høre om? Hvad er vigtigst at vide om Sierra Leone – og vil målgruppen mon synes det samme? Er der forskel – og hvorfor det?

Overvej også, hvad målgruppen ved i forvejen, og hvordan man bedst kan fortælle til dem.

Øvelser: Opgavearket lærer eleverne, hvordan man fortæller til en målgruppe – med en klassesamtale og tre sjove øvelser.

D. LAV KALENDEREN

Her kan I supplere med, at eleverne lærer lidt mere om to vigtige skriveteknikker, der skal bruge til deres tekster i kalenderen:

OPGAVE 9:

Billedtekst og overskrift

Eleverne lærer i små øvelser om den vigtige billedtekst, der både skal fortælle historie og spille sammen med et foto. Hvordan bliver sådan en god? Og hvad skal en god overskrift mon kunne?

OPGAVE 10:

Lær at disponere

Kalender-værktøjet åbner også for at arbejde kreativt med, hvordan man disponerer sit stof: At udvælge sine pointer og at eksperimentere med rækkefølgen. Det lærer eleverne om med enkle øvelser.

OPGAVE 11:

Lav Børnenes Egen U-landskalender – ekstra tips

Nu skal I producere selve kalenderen. Eleverne kan sagtens bare selv gå i gang med kalender-værktøjet. Men i dette opgaveark finder du en stribe gode lærertips – fx til at arbejde ekstra hurtigt med værktøjet, til at fordybe sig mere, til differentiering og til enkle evalueringsloops.

E. LAV EN REKLAME – og se om den virker!

I værktøjet kan eleverne til sidst lave en flot A4-reklame for deres kalender, som de kan printe ud eller sende digitalt til deres målgruppe.

Eleverne har også adgang til en lille statistik, hvor de kan se, hvor mange der bruger deres kalender.

Billedkunst / Håndværk og design

De kreative opgaver tager udgangspunkt i fænomener, eleverne møder i årets materiale om Uganda. Opgaverne er differentierede, så både små og store kan være med. Flere af dem er lagt an til tværfaglighed med Dansk og N/T.

OPGAVE 12: Sommerfugleværksted

1.-2. KL 3.-5. KL 2-4 lektioner

Uganda er hjem for mange forskellige og smukke sommerfuglearter. I landets frodige skove og bjerge kan man finde sommerfugle i alle regnbuens farver og størrelser. Sommerfuglene spiller en vigtig rolle i naturen, fordi de hjælper med at bestøve blomster, når de samler nektar.

I denne opgave finder du fire ideer til at skabe sommerfugle i flere forskellige materialer.

OPGAVE 13: Flotte foldebøger om Uganda

1.-2. KL 3.-5. KL 2-3 lektioner

Med foldebøger kan eleverne lave et fagligt og kreativt produkt, hvor de både

udtrykker sig i tegninger, billeder og ord. Elevbogen og hjemmesiden om Uganda rummer mange spændende indgange og temaer – om naturen, dyrene, dagligdagen, landskaberne, slumbyerne, landsbyerne, skolerne og meget andet.

Sværhedsgraden kan nemt tilpasses, så både de store og små elever kan være med.

OPGAVE 14: Lær at tegne fugle fra Uganda

1.-2. KL 3.-5. KL 2-3 lektioner

I Uganda lever et utal af fuglearter. Landets flag prydes af nationalfuglen den grå krontrane.

I denne opgave kan eleverne lære at tegne både den og andre af de store, flotte og sære fugle: træskonæbbet, marabustorken og næsehornsflugten.

OPGAVE 15: Gnidetryk i naturen (frottage)

1.-2. KL 3.-5. KL 2-4 lektioner

I denne opgave skal eleverne lave gnidetryk (frottage) af træernes bark. I får talt

om, hvorfor mennesker og miljø har brug for træerne, og eleverne lærer en nem teknik til at lave naturbilleder med, hvor de arbejder med forskellige materialer og sammenligner resultatet.

OPGAVE 16: Lav farverige blade med ledningskar

1.-2. KL 2-4 lektioner

Lav flotte og farverige blade af karton med aftegninger inspireret af virkelige blade med ledningskar.

Madkundskab

OPGAVE 26: Nem mad fra Uganda

1.-2. KL 3.-5. KL fra 2 lektioner

Nemme opskrifter: Gå i køkkenet med eleverne, og lav enkle og traditionelle småretter fra Uganda. En meget populær ret i gadekøkkenet er fx 'rolex': en omelet med tomat rullet ind i en madpandekage.

Natur/teknologi

Her kan I lave sjove, naturfaglige aktiviteter og eksperimenter, der er differentieret efter klassetrin, og som knytter an til fagmålene – og til Uganda: I kommer bl.a. til at arbejde med levevilkår og med legetøj, dyr, vandkraft og mangel på jord.

Film der passer til N/T: Det er oplagt at supplere med filmene 'Velkommen til Uganda' og Danidas andre små introducerende film, som du finder i Filmbanken på hjemmesiden.

Aktiv undervisning, der motiverer:

Opgaverne er bygget op efter den naturfaglige IBSE-metode, hvor eleverne skal være aktive og undersøgende: De udforsker problemer, der bliver gjort relevante for dem. Metoden motiverer eleverne og er også god til at engagere de mindre bogligt orienterede. I arbejder med:

1. **Samtale om problemstilling.**
2. **Indkredse problemet.**
3. **Formulere løsningsforslag.**
4. **Eksperimentere**, hvor eleverne afprøver et fælles løsningsforslag (undersøgelse af hypotesen).
5. **Præsentation af løsningsforslag.**

OPGAVE 20: Hvilken genbrugsbold hopper højest?

1.-2. KL 3.-5. KL 2-3 lektioner

I denne opgave skal eleverne selv lave en bold af genbrugsmaterialer, som børnene gør det i Uganda. Men det er ikke ligegyldigt, hvilke materialer den er lavet af, og hvordan den er designet, for det skal være en bold, der kan hoppe. Hvem laver den bold, som kan hoppe højest? Og hvorfor kan den det?

OPGAVE 21: Sjov med vandmøller

1.-2. KL 3.-5. KL 2-3 lektioner

Her kommer eleverne til at eksperimentere med at fremstille enkle vandmøller, der kan bevæge sig med vandets kraft. Eleverne kan også se en lille film om en ugander, der har brugt strømmen i en bjergflod til at lave skøre og sjove vandskulpturer.

OPGAVE 22: Lav en høj have

1.-2. KL 3.-5. KL 2-4 lektioner

I Kampalas slumområder bor folk på meget lidt plads, og der er ikke jord til at lave en køkkenhave. I stedet kan de lave andre løsninger med gamle plastikflasker. I dette opgaveark er der to eksempler, I kan afprøve: Smart vanding med undertryk og hængende haver.

OPGAVE 23: Spil savanne-stratego

1.-5. KL 2-3 lektioner

I Savanne-stratego skal eleverne jage hinanden og lege rovdyr, byttedyr og tykhuder på savannen. Hvem slår hvem? Forinden har I talt om fødekæder, fødenet og menneskelige aktiviteter indvirkning på verdens dyreliv. Med til opgavearket følger en samling billedkort, som eleverne skal bruge til at spille med.

OPGAVE 24: Flotte spillekort med Ugandas dyr

1.-2. KL 3.-5. KL 2-3 lektioner

WWF Verdensnaturfonden har til årets materiale lavet 32 flotte kort med dyr, der lever i Uganda – lige til at printe, klippe ud og lime sammen. På hvert kort er der

syv fakta om dyret plus lidt bonus-information. Eleverne dyster mod hinanden, kategoriserer dyrene og taler om deres særlige kendetegn.

OPGAVE 25: Lav en dyrebiografi

1.-2. KL 3.-5. KL 2-3 lektioner

Uganda har et unikt dyreliv, og i denne opgave lærer eleverne, at dyr har særlige kendetegn, der fortæller os noget om deres levevilkår. Eleverne laver dyrebiografier, der handler om, hvorfor dyrene ser ud, som de gør, hvordan de lever, hvad de spiser, hvem deres fjender er, og hvad de gør for at forsvare sig.

OPGAVE 7: Lav fotohistorier om Uganda

1.-2. KL 3.-5. KL 2-4 lektioner

Giv dine elever mulighed for at lave et flot naturfagligt produkt i billeder, tekst og lyd. Fotohistorierne er oplagte N/T-aktiviteter, hvor eleverne samler viden om naturforhold – eller sammenligner menneskers levevilkår.

OPGAVE 11: Børnernes Egen U-landskalender

1.-2. KL 3.-5. KL 1-3 lektioner

Engagerende aktivitet, der også støtter fagmål i N/T: Web-værktøjet rummer tematiserede fakta og fotos, så eleverne kan lave en flot formidling af natur og levevilkår i Uganda. De laver en digital lågekalendar til fx forældrene – der kan se den på deres computer eller mobil. Web-værktøjet er selvforklarende og rummer alt, hvad de skal bruge.

Matematik

OPGAVE 17: Enkle regnehistorier om Uganda

1.-2. KL 3.-5. KL 2-4 lektioner

I denne opgave skal eleverne arbejde med regnehistorier, som relaterer til forskellige dele af livet i Uganda: på savannen, hos Ugandas bjerggorillaer og på markedet. De små klasser svarer på regnehistorier med ord og tal, mens de større elever laver deres egne regnehistorier om Uganda.

OPGAVE 18: Regnehistorier med ordkort og talkort

3.-5. KL 2-3 lektioner

I denne matematik-opgave arbejder eleverne med at formulere deres egne regnehistorier. De trækker og kombinerer talkort og ordkort med grøntsager, som kan købes på markeder i Uganda.

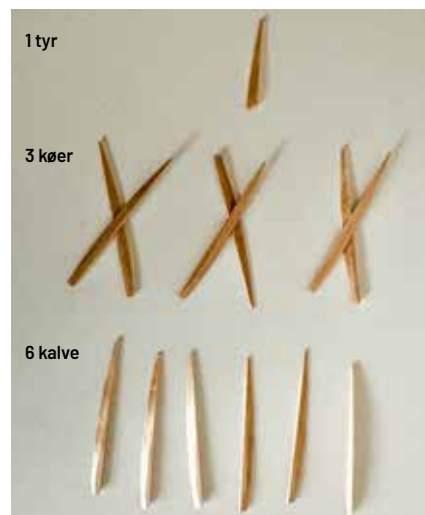
OPGAVE 19: Sjove spil og grublere

1.-2. KL 3.-5. KL 2-3 lektioner

I denne opgave finder du en række aktiviteter, der styrker eleverne i at blive bedre problemløser. Eleverne skal vurdere og

tage stilling til problemer gennem spil og grublerier.

Opgaverne 'Løvejagt efter impalaer', 'Desmerdyret og løveungen', 'På sejltur over floden' og 'Hvem sælger først?' sætter fokus på de kreative sider af matematikfaget frem for talbehandling og rutinearbejde. Samtidig giver det god motivation hos eleverne, at de oplever opgaverne som spil og grublerier.

Leg/bevægelse

Der er indbygget aktivitet og legende elementer i en række af årets opgaver.

Fx i disse opgaver, hvor eleverne skal bevæge sig eller lege:

- Opgave 19: Sjove spil og grublere
- Opgave 20: Hvilken genbrugsbold hopper højest?
- Opgave 23: Spil savannestratego
- Opgave 24: Spillekort med Ugandas dyr

OPGAVE 27: Syng og dans med Hr. Skæg og Motor Mille

1.-2. KL 1 lektion

DR har lavet en ny sang til Børnenes U-landskalender – og optaget en musikvideo til den, mens de var på rejse i Uganda med de to Ramasjang-værter Motor Mille og Hr. Skæg.

Sangen er en del af Ramasjang-filmserien 'Jagten på regnbuens eliksir', hvor

de to værter er på rejse i Ugandas bjerge. Musikvideoen ligger klar i Filmbanken på hjemmesiden, så I kan synge med på sangen i klassen.

Samtidig har DR optaget en lille video med danseinstruktion, så eleverne kan følge musikvideoens moves. Denne danseinstruktion ligger også klar til jer i Filmbanken.

I opgavearket til Opgave 27 får I hele teksten, så alle kan være med.

Miniforløb til Dansk og N/T: Arbejd med børneportrætter

Årets organisation WWF Verdensnaturfonden har lavet tre interaktive børneportrætter, der er centrum i et mini-forløb.

Det handler om tre børns ret forskellige levevilkår i Uganda.

I kommer tæt på dem gennem web-portrætter, hvor eleverne møder hvert enkelt barn gennem små film, korte tekster, et fotoalbum, en vennebog og et tidshjul.

Det giver dine elever et unikt indblik i nogle dagligliv og måder at vokse op på, som er meget anderledes, end det de kender – men som alligevel på nogle måder minder om deres egen hverdag i Danmark.

Hvordan er det at bo i en lille landsby i bjergene, i en lidt større provinsby eller i en fiskerlandsby i et område med vilde dyr som flodheste og elefanter? Hvordan er hverdagen for piger og drenge – hvad laver de i fritiden, hvilke pligter har de i hverdagen, og hvad drømmer de om at blive som voksne?

For at give eleverne svar på de spørgs-

mål har WWF produceret tre spændende børneportrætter.

I kommer tæt på de tre børn både i deres hjem og i deres nærområde, både når de leger, hjælper til og er i skole.

I kan se deres vennebog, og hvordan en typisk dag forløber. Så I får masser af indsigt og faglighed ved at arbejde med de tre portrætter.

OPGAVE 6

Mød Ugandas børn

1.-2. KL 3.-5. KL 2-4 lektioner

Opgaven rummer to korte forløb:

1.-2. klasse: I ser filmene og billedserierne sammen i klassen. Eleverne læser også børnenes vennebøger og laver selv en vennebog. I reflekterer over, hvad der er ens og forskelligt.

3.-5. klasse: I ser på tidshjulene, der viser, hvad de ugandiske børn laver på en typisk dag – og I laver jeres egne. I taler om levevilkår i Danmark og i Uganda. Og I arbejder i grupper og sammenligner de tre børn. Der er mange temaer, fx rig/fattig, dreng/ pige, Danmark/Uganda – og at også danske børn har forskellige vilkår.

Mød de tre børn fra Uganda

Jania på 11 år bor i et lille hus med bliktag i en fiskerlandsby i et område med en masse vilde dyr. Hun hjælper med at rense og sælge fisk på markedet, men hun drømmer om at blive sygeplejerske, så hun gør sig umage i skolen.

Courage på 12 år bor i de grønne Rwenzori-bjerge, hvor han går i Grøn skole. Her lærer han, hvordan skolen og landsbyen sikrer sig mod oversvømmelser. Han elsker fodbold, men han har et dyr med at få familiens geder til at makke ret.

Daniel på 11 år bor i en lidt større by. Han bor i et hus af mursten, og faderen har en bil, som han bliver kørt til skole i hver morgen. Hans kæreste eje er en cykel, som han cykler rundt på, og som får lov at stå inde i hans værelse om natten.

Lav selv vennebøger

Jania, Courage og Daniel har hver udfyldt en vennebog. De svarer på spørgsmål som:

- Hvad er din livret?
- Hvem er dit idol?
- Hvad kan du rigtig godt lide?
- Hvad drømmer du om?

I opgavearket er der desuden en tom vennebog, dine elever kan udfylde om dem selv.

Årets projekt – for børn

Oplev årets hjælpeprojekt i børnehøjde

På en flot temaside viser to ugandiske børn, hvordan årets projekt helt konkret vil gøre en forskel for dem. Brug også opgaven, og lær en masse om træer – eller ta' et spil bio-bingo.

WWF har lavet en spændende temaside om U-landskalenderens hjælpeprojekt i Uganda. I finder den på hjemmesiden under knappen 'Grønne skoler'. Siden fortæller med helt korte tekster, fotos og små videoer. Den er overskuelig, og det tager kun få minutter at gå igennem den.

Her får dine elever et godt indtryk af, hvad det helt konkret går ud på, og hvordan det vil hjælpe børnene i bjergene.

I møder to ugandiske børn fra bjergene, der allerede er i gang – Asia og Matias.

I kommer med i 'Grøn skole', børnene viser rundt i deres område, og de fortæller, hvordan de nye træer og bambus gør

en kæmpe forskel. I besøger også en lokal 'børnehave' for små træer.

Du kan godt lade eleverne selv gå ind og opleve temasiden på egen hånd. Men WWF har også lavet en opgave til den, som giver dem mere perspektiv.

Her får du en stribe små oplæg til gode klassesamtaler om træer og hvorfor de er vigtige, om hjemmehørende arter, om klima osv.

Desuden har de lavet et sjovt bio-bingo om arter i den danske natur.

OPGAVE 29:

Årets projekt i børnehøjde

1.-2. KL

3.-5. KL

1-3 lektioner

Tema på biblioteket

For de yngste: Uganda-spil på biblioteket

I november 2024 laver DR i samarbejde med en række af landets bibliotekerne en lille udstilling om Børnenes U-landskalender og årets filmserie i Ramasjang.

Fra 1. november kan man på flere af landets biblioteker opleve en lille, interaktiv udstilling, som bruger DR's Ramasjang-serie 'Jagten på regnbuens eliksir' som fortælleramme.

Serien foregår i Uganda, og du kan læse mere om den på side 2.

Derudover er udstillingen inspireret af det brætspil, som man får med i år, når man køber lågekalenderen fra Børnenes U-landskalender.

Til bibliotekernes udstilling er brætspillet skaleret op og lagt ud på gulvet, sådan at børnene fysisk kan gå ind i spillet og flytte deres brikker rundt gennem Uganda.

Brætspillet går ud på, at man tager med Hr. Skæg og Motor Mille på en rejse rundt i Uganda for at finde regnbuens eliksir. Når alle eliksirer er fundet, gælder det om at nå først til Ugandafs hule for at vinde spillet.

Undervejs i spillet møder man flere udfordringer, som man skal løse for at finde eliksirerne. Udfordringerne kobler til tematikker omkring Uganda, bl.a. natur og dyr.

På U-landskalenderens hjemmeside kan du i læreruniverset finde en liste over de biblioteker, der har udstillingen og spillet.

Den står på siden 'For de yngste'.

Lav fotohistorier eller en digital kalender

Dine elever kan arbejde med alt stoffet om Uganda ved at lave en digital produktion, som ser godt ud, og som de bagefter kan vise frem til andre – kammerater eller forældre.

Begge web-værktøjer på hjemmesiden er komplette, de er nemme at bruge, og de bruger samme basale arbejdsform.

Men de har forskelligt niveau af faglig udfordring – og de færdige produkter er også meget forskellige.

✓ Resultatet ser godt ud

Den færdige fotohistorie eller digitale låge-kalender ser professionel ud, og eleverne bliver stolte af deres resultat. De præsenterer deres værk for klassen – eller kan sende det til forældrene.

✓ Masser af faglighed

Eleverne sendes på en fagligt struktureret opdagelse i tematiske panoramaer, hvor de finder fotos og fakta om emnet. Så formidler de deres nye viden ved at vælge fotos og skrive tekst.

✓ Der er en klar rød tråd

Stoffet i de to web-værktøjer hænger tæt sammen med det, eleverne møder andre steder i årets materiale – så de kan bruge al deres nye viden.

✓ Det er nemt og intuitivt

Begge værktøjer fungerer nemt og intuitivt. De funktioner og det materiale til research, som eleverne skal bruge, dukker op, når de har brug for det. I fotohistorie-værktøjet kan de yngste også få alle teksterne læst højt.

✓ Alt er indbygget

Begge værktøjer er komplette: Alt stof til elevernes research er indbygget. De skal ikke søge på internettet. Alle funktioner til at lave præsentationen er også med. De skal ikke bruge andre programmer.

✓ Intet bliver væk

Eleverne logger sig ind med UNI-Login. Så gemmes alt, hvad de laver, automatisk på U-landskalenderens website. Derfor kan de også sagtens skifte maskine undervejs.

✓ Nemt i grupper

Elevernes produktioner gemmes fælles for jeres skole – ikke kun under én elevs login. Derfor kan grupper fortsætte, når én er fraværende. Alt er gemt og klar til brug.

✓ Næsten alle maskiner

I kan bruge PC, Mac, iPad, Chromebook og Android-tablet, bare de har kontakt til internet. I kan også lave fotohistorierne i den gratis iPad-app. (Hentes i AppStore under 'Børnenes U-landskalender 2024'. Appen findes dog ikke til Android.)

Indholdet: Her er årets 6 tematiske vinkler om Uganda, som I møder i web-værktøjerne

Her er de tematiske vinkler, eleverne kan gå på opdagelse i. Hver vinkel har et panoramabillede, der er fyldt med små hotspots, som alle rummer en faktatekst og en serie fotos. De kan vælge et eller flere panoramaer til at lave deres fotohistorier eller digitale lågekalendere.

1: På opdagelse i Kampala

Oplev kæmpebyen med gademad, marabustorke, vild trafik og en lodret have.

2: En dag i slummen

Se de spændende ting, som børnene laver i et fattigt slumområde i Kampala.

3: Landsbyen i bjergene

Hvordan er livet i en lille landsby? Hvad leger børnene, og hvordan bor de?

4: Kom med i skole

Oplev en hel skoledag i bjergene: skolevejen, madpakken, klassen, frikvarteret.

5: Besøg bjergene

Mød gorillaer, sommerfugle, floder, bananer, kaffe og flot natur i de grønne bjerge.

6: Savannens dyr og natur

Tag med på en rigtig safari, og se en del af Ugandas fantastiske dyreliv.

Lav selv Børnenes Egen U-landskalender: Så nemt er det – trin for trin

Web-værktøjet er ligetil og selvforklarende for eleverne. Det rummer alt, hvad de skal bruge for at lave en flot digital kalender og sende den til modtagerne.

Eleverne kan sagtens nøjes med at se den lille instruktionsvideo på hjemmesiden – så er de i gang. Se her, hvordan det fungerer. Der er også et opgaveark i Opgavebanken med mange ekstra lærertips.

Trin 1 Log ind, og se introfilm

Opdel eleverne i de grupper, som skal lave en kalender. Hver gruppe skal logge ind med UNI-logIn. Først får eleverne tilbudt tre små introfilm, der giver baggrundsviden om årets land. Herefter trykker de 'Start' og får så tilbudt at se en kort instruktionsvideo, der viser dem, hvordan de bruger værktøjet.

Tip: I behøver ikke manualer – instruktionsvideoen er nok. Den ligger i starten af værktøjet og i Filmbanken.

Tip: Ekstra ideer til læreren. Du finder en række gode tips om værktøjets ekstra muligheder i opgaven om Børnenes Egen U-landskalender i Opgavebanken. Fx om lyn-produktioner, om de mindste klasser og om evalueringsloops.

Trin 2 Opret kalenderen

Først skal eleverne give deres kalender en titel, skrive, hvem der er med i gruppen, og hvem modtagerne er.

Så skal de vælge antal låger: 4 låger til en adventskalender, 7 låger til en ugekalender, 12 låger til et år (eller de 12 juledage fra 1. juledag til helligtrekonger) eller 24 låger til en julekalender.

Endelig skal de vælge et stort foto, der bliver forsiden af deres kalender.

Valgene foregår nemt og intuitivt. Eleverne kan senere gå tilbage og ændre deres valg. De kan fx ændre til at nøjes med færre låger, hvis de har svært ved at nå at blive færdige.

Når de er i gang med en kalender, kan de altid afbryde og genfinde den under 'Fortsæt på en kalender'.

Under 'Skolens kalendere' ligger alle de færdige kalendere.

Trin 3 Vælg panorama-billederne

Nu skal eleverne vælge, hvilke tematiske vinkler på Uganda deres kalender skal handle om. Der er seks at vælge imellem – fx 'På opdagelse i Kampala', 'Landsbyen i bjergene' eller 'Savannens dyr og natur'.

Hver vinkel har sit eget panorama, som eleverne skal researche i.

Det er et bredt billede, hvor eleverne skal panorere rundt for at finde hotspots, der rummer de fotos og fakta, som de senere skal bruge til at lave indhold til deres låger.

Jo flere vinkler de vælger, desto mere stof får de at arbejde med og fortælle om – men desto flere panoramaer skal de også gå på jagt i.

I nogle af vinklerne er der stof om natur, dyr og sammenligning af livsvilkår, der også passer til fagmålene for N/T.

Trin 4 Værktøjssiden og målgruppen

For at give eleven et nemt overblik foregår alt arbejdet inde på én samlet side, hvor man bare scroller op og ned.

Den er opdelt i målgruppe, research og produktion. Man kan enten bygge sin kalender op trinvis fra en ende af, eller man kan gå frem og tilbage og ændre på alt, indtil man er tilfreds.

Først kan eleverne gå ind under 'Vores målgruppe' og notere deres overvejelser om, hvem de laver kalenderen til.

Noterne vises ikke på den færdige kalender.

Trin 5 Research

Nu skal eleverne undersøge panorama-billederne til de vinkler, de har valgt.

I hvert panorama er der små hotspots, de skal klikke på. Hvert hotspot rummer en faktatekst (med oplæsning) og en lille fotoserie. Man skal panorere i billedet for at finde alle hotspots.

Alle de fotos, eleverne finder og ser på, bliver gemt i deres eget fotobibliotek.

Senere får de kun adgang til at bruge de fotos, de selv har set. I hvert hotspot kan de også skrive en note til sig selv.

Arbejd på jeres egen u-landskalender

Her laver I jeres egen u-landskalender. Du på oplysninger i panorama-billederne. Der finder I fotos og fakta, som I skal bruge til jeres låger. I kan skifte mellem at gå på opdagelse og lave låger.

Fantastiske Uganda
Mikael og Anne

Trin 4 Hvordan skal historien fortælles?

Måske synes du dem, der skal modtage kalenderen, hvad vil de synes om spændende?

Vores målgruppe

Trin 5 Undersøg panorama-billederne

Alle de fotos og fakta, I finder her inde, kan I bruge til jeres låger. Skift en lille væk billeder, når der er noget, I gerne vil se.

Tip: Hvis I vil have flere panorama-billeder, så tryk på "Kalenderens indholdslåger" nedenunder.

Trin 6 Lav indhold til lågerne

Her kan I oprette lågerne og lave indholdet til dem. Her får I også oversigt over, om I har låget nok - og om de er færdige.

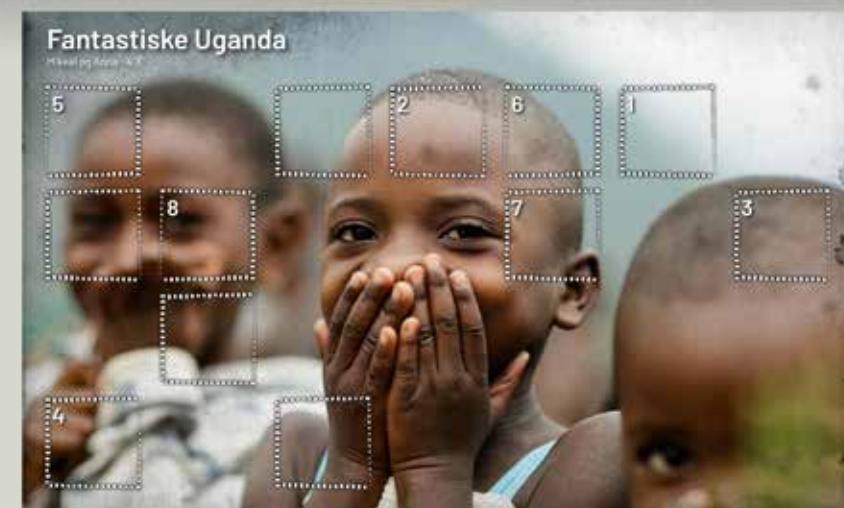
Tip: I kan flytte indholdet fra en låge til en anden ved at trække og slippe.

Fuld oversigt

Lav flere låger

Her har I 8 låger og skal bruge 12

Kalenderens indstillinger

Trin 8

Kalenderen er færdig

Så enkelt er det: På den store værktøjsside har eleven hele produktionen i ét samlet overblik. Lågens indhold laves i et nemt lille værktøj, der åbner, når man klikker på en låge.

Trin 6 Lav lågernes indhold

Når man skal lave indholdet til sin kalender, kan man oprette en ny låge på tre måder: Klik på et tomt lågefelt, eller klik på knappen 'Lav flere låger' - eller bare klik direkte på en låge nede på kalenderen. Så kommer der et lille redigeringsværktøj frem til at lave indholdet til den låge.

Nu kan eleverne nemt lave lågens indhold færdigt med det samme, hvis de vil: De klikker på billedfeltet og vælger et foto fra deres fotobibliotek (her vises også de noter, de evt. har lavet i hvert hotspot). Så skriver de en overskrift og en billedtekst samt til sidst den tekst, der skal stå uden på lågen (fx '1. december', 'februar' eller 'mandag'). Så er lågen klar.

Trin 7 Disponering

Man kan sagtens nøjes med bare hurtigt at udfylde lågerne én for én fra en ende af.

Men eleverne kan også arbejde lidt med disponering og rækkefølge - altså overveje deres stof og måde at fortælle på: Hvad er mest spændende for min målgruppe, og hvad skal de have at vide først?

For det første kan eleverne overveje lågens indhold: For hver låge skal de vælge et emne, den skal handle om. Emnet vises ikke på den færdige kalender. Det er kun for at hjælpe dem til at overveje, hvad de helst vil fortælle om. De får nogle forslag, men de kan også bare vælge 'Vi finder selv på noget' eller skrive et emne selv.

For det andet er det nemt at flytte rundt på det indhold, man har lavet. Værktøjet

viser et godt overblik over alle de låger, man har lavet. Man kan nemt ændre rækkefølgen på lågernes indhold ved blot at trække det hen på en anden låge.

Eleverne kan fx også starte med at vælge billeder til alle lågerne, så justere på rækkefølgen, så researche lidt mere og til sidst skrive de små tekster til.

De kan endda vælge at lave indhold til flere låger, end der er plads til - og så til sidst kassere de mindst spændende. Hvis de ikke når at lave indhold til alle lågerne i fx en 24-lågers kalender, kan de ændre den til fx kun at have 12 låger.

Trin 8 Udgivelse og statistik

Når eleverne trykker på 'Færdig', opfordres de til at tjekke alle deres kalender-låger grundigt en sidste gang. For **når de trykker 'Færdig', låses og udgives kalenderen på sin egen webside; og så kan de ikke komme tilbage og rette igen.** Nu kan eleverne under 'Skolens kalendere' finde deres egen. De kan også se, hvor mange der har åbnet deres kalender og hvornår.

Trin 9 Lav en reklame

Til sidst kan eleverne lave en flot reklame for kalenderen til deres målgruppe: En A4-plakat, som de kan printe eller sende som PDF. Der er et lille værktøj til at lave den under 'Lav reklame' inde på den færdige kalender. Her skal de igen vælge et foto, skrive en overskrift og en lille tekst.

De kan godt lave flere reklamer for hver kalender. **På reklamen står den unikke web-adresse, der giver modtageren adgang til præcis denne kalender.**

Når modtageren går ind på kalenderens web-adresse, kan hun se den, åbne låger og også sende den videre til andre.

Sådan laver du en fotohistorie – trin for trin

Der er en kort tutorial-video på hjemmesiden, som er instruktion nok til, at eleverne kan gå ombord i værktøjet på egen hånd.

Men for at komme godt i gang kan du også starte med at lave en fotohistorie sammen med eleverne i klassen på storskærm.

Der er også et opgaveark med flere lærertips.

Trin 1 Vælg hovedtemaet

Gå ind i værktøjet ved at trykke på 'Fotohistorier' på hjemmesiden eller ved at åbne iPad-appen. Log ind med UNI-log-in. Nu skal I vælge et af de tre hovedtemaer om Uganda.

Temaerne fungerer helt ens, men har selvfølgelig forskelligt indhold.

Så kommer I ind på en temaforside med en lille tekst (med oplæsning) og en kort film, der introducerer eleverne til temaet.

Trin 2 Vælg et opgaveemne

Nu skal eleverne vælge et opgaveemne til deres fotohistorie. Under hvert tema er der tre opgaveemner.

Det er valget af opgaveemne, der styrer, hvad hver fotohistorie skal handle om – og hvilket tematisk panoramabillede eleverne om lidt bliver sendt på opdagelse i. I de mest krævende emner skal de på opdagelse i to panoramaer.

I opgavearket om fotohistorier i Opgavebanken kan du se en oversigt over emnerne, og hvordan de passer i dit fag.

Når eleverne har valgt deres opgaveemne, bliver deres fotohistorie oprettet; de skal give historien en titel, og de skal skrive gruppens navn (eller elevens, hvis de arbejder én og én) og klasse ind.

Fra nu af bliver alt deres arbejde automatisk gemt.

Trin 3 Undersøg panoramaerne

Nu skal eleverne på opdagelse i panoramabilledet. Det er fyldt med hotspots, man kan trykke på. Hvert hotspot rummer en lille fotoserie og en fakta-konst (med oplæsning).

Inde i hvert hotspot kan eleverne skrive en lille note med stikord til gruppen om, hvad der er vigtigt at huske om lige disse fotos. Stikordene kan undværes, men de er rare at have senere.

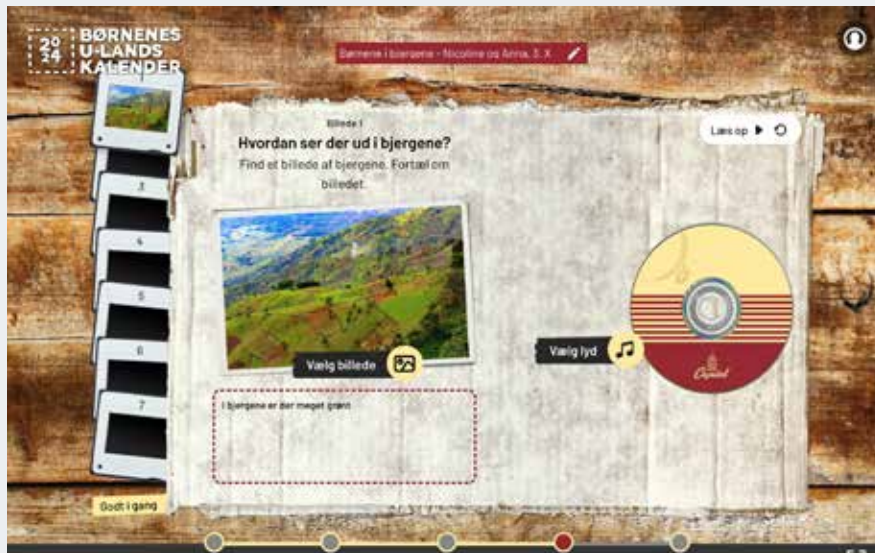
Nogle hotspots gemmer sig 'uden for skærmen', så man skal panorere frem og tilbage i billedet for at finde dem. Man panorerer ved at trykke på pilene ude i siden af billedet eller ved at trække med musen/fingeren fra side til side.

Hver gang en elev klikker på et hotspot, gemmes alle de fotos, der ligger i det, i gruppens eget fotobibliotek. Kun

disse fotos (som gruppen selv har fundet og set) kan de bruge til at lave deres fotohistorie med. Hvis de har skrevet noter inde i nogle hotspots, bliver også noterne gemt og vist i gruppens fotobibliotek sammen med billederne.

Deres fotobibliotek forbliver gemt, men det er knyttet til lige denne fotohistorie. Så hvis de senere skal lave nye fotohistorier, skal de bygge et nyt fotobibliotek op til hver af de nye historier. Også selv om de vælger at lave en ny fotohistorie med samme emne igen.

Trin 4 Lav selve fotohistorien

Når eleverne har fundet alle hotspots i panoramaet, skal de klikke på 'Lav en foto-historie'.

Nu åbner siden med selve fotohistorie-værktøjet.

Her er alle funktioner til at lave fotohistorien samlet i ét skærmbillede.

Eleverne skal vælge et foto og skrive en lille tekst til hver af de syv billedpladser. Denne tekst vises også i den færdige fotohistorie.

Når de trykker på 'Vælg billede', kommer deres eget fotobibliotek frem med de fotos, de selv har set inde i de hotspots, de har besøgt i panoramaet. Hvis de har taget noter undervejs, vises de også her.

Når de klikker på et billede, sættes det ind i deres fotohistorie.

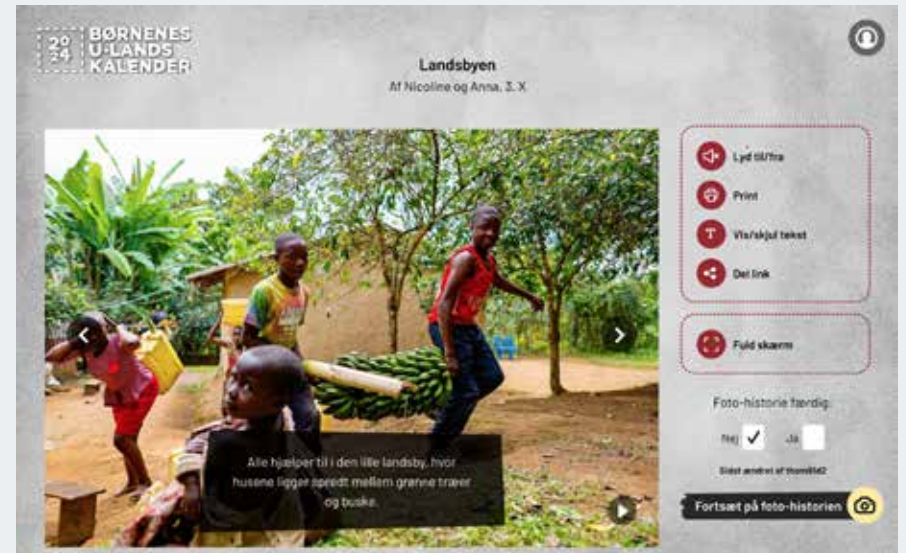
Med 'Vælg lyd' kan de også vælge at supplere med en lyd, der så vil blive afspillet, når man bagefter får vist dette billede i den færdige fotohistorie.

Der er et lille bibliotek af lyde at vælge imellem, som vi har optaget på rejsen i årets land.

Arbejdet med at vælge fotos og forfatte tekst er fagligt styret, for eleven får vist et guidende spørgsmål til hver af de syv billedpladser i fotohistorien.

Som lærer kan du evt. vælge bagefter at skrive 'voksenskrift' eller kommentarer i et felt under hvert af billederne i elevernes færdige fotohistorier – men du får kun den mulighed, når du er logget ind med dit eget UNI-login som lærer.

Denne voksenskrift kan gruppen se, når læreren har skrevet noget – men den er ikke synlig, når de viser fotohistorien frem på skærmen for fx klassen.

Trin 5 Vis historien til de andre – og send til forældrene

Til sidst skal eleverne klikke på 'Vis foto-historie' og kan nu gennemse det færdige resultat. Hvis de gerne vil lave rettelser, kan de gå tilbage til værktøjet med 'Fortsæt på foto-historien'.

Når de er helt færdige, kan de se hinandens fotohistorier, vise dem for klassen eller til et forældremøde.

Fotohistorier kan vises frem på to måder: De kan enten vises med elevteksterne synlige og automatisk billedskift. Eller de kan vises med skjult tekst; så skal eleverne selv fremlægge deres historie som et miniforedrag og skal selv skifte fra billede til billede. Hvis man vil, kan man også godt lave et print af fotohistorien med elevteksterne på, som eleverne kan bruge som manuskript.

Eleven/gruppen kan desuden sende et

link til sin egen fotohistorie til fx forældrene. Så får forældrene adgang til at se den på deres egen computer/mobil uden UNI-login. Linket findes inde i afs spilleren under 'Vis foto-historie' – 'Del link'. Linket giver kun adgang til netop denne ene fotohistorie.

Undgå drille-ændringer

Nogle elever kan finde på at gå ind i andres fotohistorier og lave 'drille-ændringer'. Derfor kan man inde i hver enkelt fotohistorie i skærmbilledet 'Vis foto-historie' se, hvem der sidst har ændret i den. Desuden kan man se hele historikken over ændringer inde på siden 'Lav foto-historie' (Trin 4).

Overblik: Kompetencemål for alle opgaverne

Her kan du se, hvilke kompetencemål fra Fælles Mål du får understøttet i dit fag, og hvilke af opgaverne der i særlig grad understøtter dem.

Ud for hvert kompetencemål i skemaet nedenfor kan du se opgavernes numre. Du finder alle opgavearkene i Opgavebanken på hjemmesiden.

Inde i hvert opgaveark får du en detaljeret oversigt over, hvilke af de **vejledende færdigheds- og vidensmål** netop denne opgave særligt understøtter. Desuden

står der inde i hver opgave et forslag til, hvordan du kan formulere **læringsmål og tegn på læring** for hver aktivitet til netop din klasse.

Kompetenceområder	Kompetencemål	Opgaveark
Dansk efter 2. klasse		
Læsning	Eleven kan læse enkle tekster sikkert og bruge dem i hverdagssammenhænge	4, 5, 7, 29
Fortolkning	Eleven kan forholde sig til velkendte temaer gennem samtale om litteratur og andre æstetiske tekster	2, 3, 6
Kommunikation	Eleven kan kommunikere med opmærksomhed på sprog og relationer i nære hverdagssituationer	3, 7
Fremstilling	Eleven kan udtrykke sig i skrift, tale, lyd og billede i nære og velkendte situationer	1, 6, 7, 13
Dansk efter 4. klasse		
Læsning	Eleven kan læse multimodale tekster med henblik på oplevelse og faglig viden	1, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11
Fremstilling	Eleven kan udtrykke sig i skrift, tale, lyd og billede i velkendte faglige situationer	6, 7, 8, 9, 10, 11, 13
Fortolkning	Eleven kan forholde sig til velkendte temaer i eget og andres liv gennem undersøgelse af litteratur og andre æstetiske tekster	2, 4, 8, 9, 29
Dansk efter 6. klasse		
Læsning	Eleven kan læse og forholde sig til tekster i faglige og offentlige sammenhænge	8, 9, 10
Fremstilling	Eleven kan udtrykke sig i skrift, tale, lyd og billede i formelle situationer	7, 8, 10, 11
Fortolkning	Eleven kan forholde sig til almene temaer gennem systematisk undersøgelse af litteratur og andre æstetiske tekster	2, 4
Kommunikation	Eleven kan kommunikere med bevidsthed om sprogets funktion i overskuelige formelle og sociale situationer	8
Natur/teknologi efter 2. klasse		
Perspektivering	Eleven kan genkende natur og teknologi i sin hverdag	20, 21, 22, 28
Kommunikation	Eleven kan beskrive egne undersøgelser og modeller	5
Undersøgelse	Eleven kan udføre enkle undersøgelser på baggrund af egne og andres spørgsmål	21
Modellering	Eleven kan anvende naturtro modeller	15, 16, 25
Natur/teknologi efter 4. klasse		
Kommunikation	Eleven kan beskrive enkle naturfaglige og teknologiske problemstillinger	5, 15
Modellering	Eleven kan anvende modeller med stigende abstraktionsgrad	25
Perspektivering	Eleven kan relatere natur og teknologi til andre kontekster	6, 7, 14, 23, 24, 25, 28
Undersøgelse	Eleven kan gennemføre enkle undersøgelser på baggrund af egne forventninger	22, 25

Kompetenceområder	Kompetencemål	Opgaveark
Natur/teknologi efter 6. klasse		
Modellering	Eleven kan designe enkle modeller	25
Matematik efter 3. klasse		
Matematiske kompetencer	Eleven kan handle hensigtsmæssigt i situationer med matematik	17, 18, 19
Tal og algebra	Eleven kan udvikle metoder til beregninger med naturlige tal	17, 18
Statistik og sandsynlighed	Eleven kan udføre enkle statistiske undersøgelser og udtrykke intuitive chancetørrelser	19
Matematik efter 6. klasse		
Matematiske kompetencer	Eleven kan handle med overblik i sammensatte situationer med matematik	17, 18
Billedkunst efter 3. klasse		
Billedfremstilling	Eleven kan udtrykke sig i plane, rumlige og digitale billeder	13, 14, 15
Billedkunst efter 6. klasse		
Billedfremstilling	Eleven kan eksperimentere med og udtrykke sig i billeder med vægt på tematisering	14
Håndværk og design efter 3./4./5./6. klasse		
Håndværk – materialer	Eleven kan forarbejde materialer i forhold til produktets form, funktion og udtryk	16, 20
Design	Eleven kan arbejde med enkle designprocesser knyttet til egen produktfremstilling	12, 20
Idræt efter 2. klasse		
Idrætskultur og relationer	Eleven kan samarbejde om idrætslige aktiviteter og lege	23
Idræt efter 5. klasse		
Idrætskultur og relationer	Eleven kan deltage aktivt i idrættens kultur og fællesskab	23
Madkundskab efter 4./5./6./7. klasse		
Madlavning	Eleven kan anvende madlavningsteknikker og omsætte idéer i madlavningen	26
Måltider og madkultur	Eleven kan fortolke måltider med forståelse for værdier, kultur og levevilkår	26
Musik efter 2. klasse		
Musikudøvelse	Eleven kan deltage opmærksomt i sang, spil og bevægelse	27
Musikforståelse	Eleven kan lytte til og udtrykke sig om musik	27
Musik efter 4. klasse		
Musikudøvelse	Eleven kan deltage opmærksomt i sang, spil og bevægelse med bevidsthed om egen og andres rolle i musikalsk udfoldelse	27

Verdensmålene for bæredygtig udvikling

I 2015 traf verdens statsledere en historisk beslutning på FN's generalforsamling: De vedtog FN's verdensmål. De 17 verdensmål sætter kursen for en mere bæredygtig udvikling for hele kloden og for alle mennesker på den. Målene gælder for alle lande – og verden skal prøve at nå dem allerede i 2030.

Verdensmålene er en aftale, der både er ambitiøs og forpligtende for alle lande.

De udstikker mål for en lang række store forbedringer af livsvilkårene kloden rundt. Det kræver en enorm indsats af både stater, private virksomheder og organisationer at nå målene. Nu begynder vi at nærme os 2030. På nogle områder er der sket store fremskridt, mens det på andre er gået langsomt – eller tilbage. Men det er stadig muligt at komme langt med Verdensmålene inden tidsfristen, hvis alle lande prioriterer at få dem virkeliggjort.

Bæredygtighed er en vigtig nøgle

Verdensmålene sigter efter at løse nogle af verdens største problemer. På den ene side skal der skabes markante forbedringer for menneskers livsvilkår, særligt for verdens fattige. Og på den anden side skal vi have en mere bæredygtig klode med hensyn til miljø og klima.

Det svære er, at de to problemer påvirker hinanden: Det er verdens fattige, der rammes langt hårdest af miljø- og klimaproblemer. Og det er også umuligt at udrydde fattigdommen uden at skabe mere vækst, så flere kan få et job og få råd til de mest basale goder. Men hvis væksten skader klodens miljø og klima, så er det ikke bæredygtigt.

Der er 17 hovedmål og 169 delmål. Bl.a. skal sult og ekstrem fattigdom udryddes helt. Der skal være mindre

ulighed, mere fred og retfærdighed, bedre uddannelse og sundhed til alle, flere anstændige jobs og mere bæredygtig økonomisk vækst.

Bygger videre på 2015-målene

I år 2000 vedtog FN otte mål for verden, som havde deadline i 2015.

Det var første gang, alle FN-lande satte sig sådanne store fælles mål. Og de viste, at det er muligt at skabe resultater på den måde.

De fleste 2015-mål blev enten nået – eller der blev skabt markante forbedringer.

Og på mange områder er den positive udvikling fortsat frem til idag.

Eksempler på fremskridt siden 1990:

- I 1990 levede hver tredje person i **ekstrem fattigdom**. I 2019 var det kun hver tiende person.
- Ni ud af ti børn i udviklingslandene **kommer nu i skole**.
- Dobbelt så mange børn overlever nu deres **femårs fødselsdag**.
- 45 % færre kvinder dør p.g.a. **graviditet og fødsel**.
- To milliarder mennesker har fået bedre adgang til **drikkevand**.

Corona-pandemien satte dog udviklingen i stå på flere områder. Det gælder ikke mindst med hensyn til ulighed og antallet af mennesker, der lever i ekstrem fattigdom.

Målene gælder også for Danmark

Verdensmålene forpligter alle FN's medlemslande.

De rige lande skal både selv skabe forbedringer i deres egne lande og støtte de fattige landes indsats. Fx er målene om ulighed og ligestilling både aktuelt i udviklingslande og i Danmark; blot med forskelligt udgangspunkt. Det samme gælder andre mål, f.eks. miljø og klima.

Verdensmålene og U-landskalenderen i 2024

Når I arbejder med Danidas undervisningsmateriale til U-landskalenderen 2024, vil I automatisk berøre en række af målene. I de opgaveark, hvor et eller flere verdensmål særligt er i spil, står det anført. I elevbogen er der også en kort introduktion til verdensmålene for børn.

Dette års projekt understøtter særligt:

- **Mål 2:** Ingen sult
- **Mål 4:** Kvalitetsuddannelse
- **Mål 5:** Ligestilling mellem kønnene
- **Mål 13:** Klimainsats
- **Mål 15:** Livet på land
- **Mål 16:** Partnerskaber for handling

Det rummer materialet

Lærervejledning: Fakta og baggrund om Uganda. Overskuelig og grundig vejledning til forløbene, web-værktøjerne og opgaverne, så alt er lige til at gå i gang med i klassen.

Elevbog: Spændende fortælling, 'Biira og leoparden', af Anne Sofie Hammer. Plus tre fabler med lavere lix – og inspiration fra Uganda. Desuden masser af tegninger, fotos og fakta.

Læsestøtte med skærm-bøger og lydbøger: Elevbogens historie og fabler får du også som lydbøger og som skærm-bøger, hvor eleverne kan læse teksten og få den læst højt side for side. Find dem på hjemmesiden under 'Lydbøger' eller under 'Opdag Uganda' (scroll ned til afsnittet 'Skole').

Lærer-univers på hjemmesiden: Opgavebank, billedbank, filmbank, lærertips, nemme tutorials og meget andet.

Forløb: Fleksible forløb, der er brugsklare og målrettet flere fag og niveauer fra 1. til 5. klasse.

Masser af varierede opgaver: De er lige til at sætte i gang og grundigt beskrevet. Til Dansk, N/T, Billedkunst, Madkundskab og Matematik. Samt sjove aktiviteter og bevægelse.

Lav flotte fotohistorier: Komplet og nemt værktøj til at producere fotohistorier med billeder, tekst og lyd. Alle vigtige tekster undervejs kan eleverne få læst højt. Alt arbejde gemmes automatisk med UNI-Login. Findes også som gratis iPad-app.

Byg selv en interaktiv 'Børnenes Egen U-landskalender': Nemt værktøj, hvor eleverne selv producerer deres egne digitale lågekalendarer, som de bagefter kan sende til f.eks. forældrene. Bag lågerne fortæller de om forskellige sider af livet i årets land i fotos, overskrifter og små tekster. Kan bruges året rundt.

Børne-univers på hjemmesiden: I sektionen 'Opdag Uganda' er der film, infografik, quizzer, faktabøger og billedserier, som eleverne selv kan gå på opdagelse i.

Her møder eleverne også Børnenes U-landskalender:

- **I låge-julekalenderen:** I den traditionsrige julekalender i pap vil mange af eleverne også møde årets land og temaer.
- **I TV-udsendelser på DR:** DR sender i efteråret 2024 en ny Ramasjang-serie med Motor Mille og Hr. Skæg, hvor de besøger Uganda. Desuden er der et afsnit af den populære serie 'Klassen' i DR Ultra, hvor børnene må hente hjælp hos venner i Uganda.

BIIRA OG LEOPARDEN, LÆRERVEJLEDNING

FORFATTERE: Michael Larsen og Christian Vaabensted

FOTO: Jeppe Gudmundsen-Holmgreen

Særlige fotos:

Side 7: Smithsonian Institution Library, Gave fra Russell E. Train

Side 8: Keystone Press / Alamy Stock Photo

Side 9: World History Archive / Alamy Stock Photo

Side 10, Kony, Inv. Children: Paul Brown / Alamy Stock Photo

Side 10, Bobi Wine: Luke Dray / Alamy Stock Photo

Side 24, Gorillaunge: © Julia Cumes

Side 28-30: Jonas Lysholdt Ejderskov, WWF Verdensnaturfonden

Side 42, Gorillafamilie: © Scott Masciarelli

Side 42, Motor Mille og rotte: DR / B&U

Side 42, Hr Skæg og Motor Mille: DR / Jonas Gravgaard

Side 43: Jonas Lysholdt Ejderskov, WWF Verdensnaturfonden

Side 44, Grøn skole: Jonas Lysholdt Ejderskov, WWF

Side 44, Spilleplade: DR / B&U

REDAKTION OG PROJEKTLEDELSE: Christian Vaabensted, Publikum Kommunikation

LAYOUT/REPRO: Anna Olesen

WEBSITE, WEB-VÆRKTØJER OG IPAD-APP: Udviklet af Plurais

TRYK OG ISBN: Stibo Complete, sat med Barlow

Trykt udgave (elevbog): 978-87-94339-45-2

PDF-udgave (elevbog): 978-87-94339-47-6

Trykt klassesæt: 978-87-94339-44-5

Trykt lærervejledning: 978-87-94339-46-9

PDF-udgave, lærervejledning: 978-87-94339-48-3

Bøgerne kan hentes som PDF: 2024.u-landskalender.dk

Trykte bøger kan bestilles på: 2024.u-landskalender.dk

ÅRETS ORGANISATION:

WWF Verdensnaturfonden: wwff.dk

UDGIVET AF UDENRIGSMINISTERIET

Synspunkter, der kommer til udtryk i materialerne, er forfatterens og ikke nødvendigvis sammenfaldende med Udenrigsministeriets.

**Find hele materialet på
2024.u-landskalender.dk**

UDENRIGSMINISTERIET
Danida

